

ENplus

Medienos granulių kokybės sertifikavimo sistema

ENplus Vadovas

Pagrindinis vadovas

2 dalis: Sertifikavimo procedūra

2015 rugpjūtis

Leidėjas:

Europos Granulių taryba (EPC)

Perduoti AEBIOM – Europos Biomasės asociacijai

Place du Champ de Mars 2

1050 Brussels, Belgium

E. paštas: enplus@pelletcouncil.eu

Svetainė: www.enplus-pellets.eu

Atsakingas Nacionalinis Licencijos Išdavėjas:

Lietuvos biomasės energetikos asociacija LITBIOMA

Adresas:

Ukmergės g. 283B, Vilnius

El. paštas:

asociacija@biokuras.lt

Telefonas:

+370 5 2195630

Faksas:+370 5 2784009

ĮŽANGA

Šis dokumentas yra 3 versijos ENplus Vadovo dalis, kurioje apibrėžiamos ENplus Kokybės sertifikavimo sistemos taisyklės medienos granulėms. Vadovo dalys yra šios:

- 1 dalis: Bendroji
- 2 dalis: Sertifikavimo procedūra
- 3 dalis: Reikalavimai granulių kokybei
- 4 dalis: Reikalavimai tvarumui
- 5 dalis: Sistemos organizavimas
- 6 dalis: Mokesčių mokėjimo grafikas

Šių dalių dabartinės versijos yra publikuojamos ENplus tarptautinėje svetainėje [www.enplus-pellets.eu], o taip pat ir [www.biokuras.lt].

Šiame dokumente, ENplus Vadovo 2 dalyje, yra informacija šiomis temomis:

- Gamintojo sertifikavimo nuostatos
- Prekiautojo sertifikavimo nuostatos
- Paslaugų teikėjo sertifikavimo nuostatos

Nacionaliniai licencijų išdavėjai nustato specifinius nacionalinius nuostatus tam, kad būtų įgyvendintos bendrosios taisyklės susijusios su prekiautojo įranga ir skundų patvirtinimu. Nacionaliniai nuostatai turi būti aiškiai pažymėti.

TURINYS

IŽANGA	3
NORMATYVINĖS NUORODOS	6
1 ĮSIGALIOJIMAS	7
2 BENDROSIOS TAISYKLĖS	8
2.1 <i>Sertifikato ir Licencijos galiojimas</i>	8
2.2 <i>Dukterinės kompanijos</i>	8
2.3 <i>Sublencijavimas</i>	9
2.4 <i>Identifikacinis žymėjimas</i>	Error! Bookmark not defined.
2.4.1 <i>ENplus ID</i>	9
2.4.2 <i>Sertifikavimo žyma</i>	10
2.4.3 <i>Kokybės ženklas</i>	11
2.4.4 <i>Paslaugos ženklas & Paslaugų teikėjo registracijos numeris</i>	Error! Bookmark not defined.
2.5 <i>Reikalavimai supakuotoms granulėms</i>	12
2.6 <i>Reikalavimai didmaišiams</i>	14
2.7 <i>Kontroliniai mėginiai</i>	14
2.8 <i>Protestų procedūros</i>	14
3 GRANULIŲ GAMINTOJŲ SERTIFIKAVIMAS	16
3.1 <i>Gamintojo sertifikavimo apimtis ir ribos</i>	16
3.2 <i>Granulių gamintojų paraiškos</i>	17
3.3 <i>Išorinė granulių gamintojų kontrolė</i>	18
3.4 <i>Reikalavimai granulių gamintojams</i>	20
3.4.1 <i>Kokybės valdymas</i>	20
3.4.2 <i>Žaliavos</i>	21
3.4.3 <i>Įrengimai ir darbo įranga</i>	21
3.4.4 <i>Pagrindiniai procesai</i>	21
3.4.5 <i>Savikontrolė</i>	22
3.4.6 <i>Nusiskundimų valdymas</i>	23
3.4.7 <i>Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas</i>	23
3.4.8 <i>Tvarumas</i>	24
3.4.9 <i>Atskaitomybės įsipareigojimai</i>	24
4 GRANULIŲ PREKIAUTOJŲ SERTIFIKAVIMAS	25
4.1 <i>Granulių prekyautojų sertifikavimo apimtis ir ribos</i>	25
4.2 <i>Granulių prekyautojų paraiškos</i>	26
4.3 <i>Išorinė granulių prekyautojų kontrolė</i>	27
4.4 <i>Reikalavimai granulių prekyautojams</i>	30
4.4.1 <i>Kokybės valdymas</i>	30
4.4.2 <i>Įrengimai ir darbo įranga</i>	31
4.4.3 <i>Pagrindiniai gamybiniai procesai</i>	31
4.4.4 <i>Savikontrolė</i>	32
4.4.5 <i>Nusiskundimų valdymas</i>	Error! Bookmark not defined.
4.4.6 <i>Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Viso krovinio pristatymas</i>	33
4.4.7 <i>Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Dalinio krovinio pristatymas galutiniams vartotojams</i>	33
4.4.8 <i>Atskaitomybės įsipareigojimai</i>	34
5 PASLAUGŲ TEIKĖJŲ SERTIFIKAVIMAS	36

5.1	<i>Paslaugų teikėjų sertifikavimo apimtis ir ribos</i>	36
5.2	<i>Paslaugų teikėjų paraiškos</i>	37
5.3	<i>Išorinė paslaugų teikėjų kontrolė</i>	38
5.4	<i>Reikalavimai paslaugų teikėjams</i>	41
5.4.1	Kokybės valdymas	Error! Bookmark not defined.
5.4.2	Įrengimai ir darbo įranga	42
5.4.3	Pagrindiniai gamybiniai procesai	42
5.4.4	Savikontrolė	43
5.4.5	Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Viso krovinio pristatymas	44
5.4.6	Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Dalinis krovinio pristatymas galutiniams vartotojams	44
5.4.7	Atskaitomybės įsipareigojimai	45
6	GALIOJANTYS DOKUMENTAI	46
7	PRIEDAS	47
7.1	<i>Identifikavimo žymėjimas: spalvų kombinacijos & kodai</i>	47
7.1.1	Spalvų kombinacijos	47
7.1.2	Spalvų kodai	48

NORMATYVINĖS NUORODOS

EN 15234-2: Kietasis biokuras - Kuro kokybės užtikrinimas – 2 dalis: Medienos granulės nepramoniniam vartojimui

EN 14778: Kietasis biokuras - Mėginių ėmimas

ISO 3166: Kodai šalių pavadinimams ir jų padaliniams

ISO 17225-1: Kietasis biokuras – Kuro specifikacijos ir klasės – 1 dalis: Bendrieji reikalavimai

ISO 17225-2: Kietasis biokuras - Kuro specifikacijos ir klasės – 2 dalis: Klasifikuotos medienos granulės

ISO 9001: Kokybės valdymo sistemos – Reikalavimai

Pastaba: Nacionalinis licencijos išdavėjas (Lietuvos biomasės energetikos asociacija LITBIOMA) normatyvinių nuorodų sąrašą gali papildyti nacionaliniais kieto kuro standartais, sandėliavimo standartais arba reikalavimais, keliamais granuliu gamybai ir naudojimui, kurie neprieštaruja aukščiau išvardintiems standartams.

1 ĮSIGALIOJIMAS

3 versijos ENplus Vadovo 2 dalyje apibrėžtos taisyklės įsigalios jo publikacijos dieną, 2015m. rugpjūčio 1d.

Tą dieną jau sertifikuotos kompanijos gali gaminti ir prekiauti pagal taisykles apibrėžtas 2.0 ENplus Vadove iki 2015m. gruodžio 31d., laikydamosi Europos standarto EN 14961-2 savo pristatymo dokumentuose ir maišų dizaine.

Ilgesnis pereinamasis laikotarpis bus skiriamas maišų dizaino naudojimui ir ankstesnės *Sertifikavimo žymos* pristatymo važtaraščiuose, reklaminėje medžiagoje (išskyrus sunkvežimius), kt.; šis laikotarpis baigsis 2016m. liepos 31d.

Kompanijos sertifikuotos po 2015m. liepos 31d. privalo laikytis taisyklių išdėstytų 3 versijos ENplus Vadovo 2 dalyje nuo 2016m. sausio 1d.; *Inspekcijos įstaigos* ir *Sertifikavimo įstaigos* privalo patikrinti kompanijų atitikimą 3 versijos ENplus Vadovo 2 dalyje išdėstytiems reikalavimams.

2 BENDROSIOS TAISYKLĖS

2.1 Sertifikato ir Licencijos galiojimas

Licencija naudoti *Sertifikavimo žymą* galioja iki tol, kol *Sertifikuota kompanija* turi galiojantį sertifikatą (kurį išduoda *Sertifikavimo įstaiga*) ir iki tol, kol *Kompetentingas licencijos išdavėjas* arba *Sertifikuota kompanija* nutraukia licencijavimo sutartį.

Kompetentingas licencijos išdavėjas turi teisę sustabdyti licencijos sutartį ribotam laikotarpiui arba ją nutraukti, jeigu pažeidžiamos jos naudojimo sąlygos arba jeigu *Sertifikavimo įstaiga* nustato, kad *Sertifikuota kompanija* nebeatitinka reikalavimų, ir todėl ji sustabdo arba panaikina sertifikatą. Jeigu *Sertifikuotas gamintojas* turi keletą gamybos vietų, licencija gali būti sustabdyta arba panaikinta tik tai vietai, kurioje buvo nustatyti neatitikimai, ir tokiam laikotarpiui, per kurį užtrunka pašalinti neatitikimus. Medienos granulės iš kitų *Sertifikuoto gamintojo* gamyklų ir toliau gali būti parduodamos kaip sertifikuotas produktas.

Sertifikatas galioja vieną sertifikavimo laikotarpį, kuris tęsiasi trejus metus. Sertifikavimo laikotarpis prasideda nuo sertifikato išdavimo. *Sertifikuotos kompanijos* gauna naują sertifikatą kiekvieno sertifikavimo laikotarpio pradžioje.

Jeigu licencijos sutartis nutraukiama, *Sertifikuotos kompanijos ENplus ID* įtraukiamas į juodąjį sąrašą ir jis niekada negali būti priskiriamas kitai *Sertifikuotai kompanijai*. Buvusi *Sertifikuota kompanija* gali iš naujo kreiptis dėl sertifikavimo ir, jeigu viskas sėkmingai, joms vėl išduodamas naujas *ENplus ID*.

Sertifikuotos kompanijos, kurios įtraukiamos į juodąjį sąrašą dėl netinkamo *ENplus* prekybos ženklo vartojimo arba dėl sukčiavimo, gali būti uždraustos iki dvejų metų laikotarpio.

2.2 Dukterinės kompanijos

Dukterinių kompanijų atveju *ENplus* licencija gali apimti daugiau nei vieną juridinį asmenį. *Dukterinės kompanijas* visiškai arba dalinai valdo juridinis asmuo, kuris yra *Sertifikuota kompanija*. Šiam juridiniam asmeniui gali būti suteikta teisė priversti *Dukterinę kompaniją* tiek laikytis *Vadovo sąlygų*, tiek ir *Kompetentingo licencijos išdavėjo* reikalavimų. Tipiški *Dukterinių kompanijų* atvejai yra:

- gamintojai turintys daug gamyklų ir organizuoti kaip atskiri juridiniai asmenys, kurie yra visiškai arba dalinai valdomi gamintojo juridinio asmens, t.y. *Sertifikuotos kompanijos*
- gamintojai kaip atskiri juridiniai asmenys su pardavimo organizacija savo pačių gaminamoms granulėms, kurie yra visiškai arba dalinai valdomi gamintojo juridinio asmens, t.y. *Sertifikuotos kompanijos*
- prekyautojai su regioninėmis pardavimo organizacijomis, organizuoti kaip atskiri juridiniai asmenys, kurie yra visiškai arba dalinai valdomi gamintojo juridinio asmens, t.y. *Sertifikuotos kompanijos*
- kontaktiniai paslaugų teikėjai, kurie yra visiškai arba dalinai valdomi gamintojo juridinio asmens, t.y. *Sertifikuotos kompanijos*

Dukterinės kompanijas privalo patvirtinti *Kompetentingas licencijos išdavėjas*. *Sertifikuotos kompanijos* privalo pateikti *Dukterinių kompanijų* sąrašą, pridedamą prie jų prašymo ir

pranešti apie bet kokius pasikeitimus arba papildymus, liečiančius jų kompanijos organizaciją.

2.3 Sublicencijavimas

Sublicencijavimas gali būti naudojamas leidžiant „prekiamą popieriuje“ palaidomis granulėmis, be būtinybės sertifikuoti „prekiautoją popieriuje“. „Prekiautojas popieriuje“ negali turėti jokio fizinio kontakto su granulėmis arba jokio kontakto su paslaugos teikėju, kuris turi fizinį kontaktą su granulėmis. Tai gali būti arba tarpininkai verslas-verslui prekyboje, arba mažmeninės prekybos prekybininkai, kurie dirba išimtinai tikrai vienam *Sertifikuotam prekiautojui*. Sublicencijuotiems prekiautojams leidžiama parduoti sertifikuotas granules urmu, jeigu jie turi tinkamą *Sublicencijos sutartį*. *Sutartis* turi būti pasirašyta ir sublicencijuoto prekiautojo ir *Sertifikuoto prekiautojo* ir ji suteikia teisę naudoti *Sertifikuoto prekiautojo Sertifikavimo žymą*. *Kompetentingas licencijos išdavėjas* turi būti informuojamas apie tai 2 savaitės iki sutarties sudarymo. Sublicencijos sutarties šabloną galima rasti tarptautinėje ENplus svetainėje [www.enplus-pellets.eu] arba atitinkamoje nacionalinėje ENplus svetainėje. [www.biokuras.lt].

Bazinis principas yra tai, kad visą fizinį granulių tvarkymą privalo atlikti *Sertifikuotos kompanijos*. Privaloma, kad nesertifikuotas prekiautojas neturėtų techninės įrangos medienos granulėms, tokios kaip sandėliavimo vietos ir pristatymo transporto priemonės, ir nesamdytų jokių paslaugos teikėjų tokioms užduotims atlikti.

2.4 Identifikacinis žymėjimas

2.4.1 ENplus ID

Kompetentingas licencijos išdavėjas suteikia kiekvienai *Sertifikuotai kompanijai* unikalų ENplus ID. Kiekvienas ENplus ID turi penkis ženklus, kurie nusako ar *Sertifikuota kompanija* yra prekiautojas ar gamintojas, ir iš kurios šalies ji yra.

Gamintojai

Pirmieji du ženklai nurodo šalį, kurioje yra gamykla. Šalies kodai nustatomi pagal ISO 3166-1-alpha-2. Trys ženklai po šalies kodo (001 to 299) rodo *Sertifikuoto gamintojo* numerį toje šalyje.

Gamintojas turintis keletą gamybos vietų keliose šalyse, privalo turėti bent po vieną ID kiekvienai šaliai.

Jeigu gamintojas paprašo bendro ID keletui gamyklų vienoje šalyje, prie ENplus ID pridedamas konkrečios gamyklos numeris. Gamyklos numeris rodomas tikrai sertifikate (pvz., “BE010-2”).

Prekiautojai

Pirmieji du ženklai nurodo šalį, kurioje yra *Sertifikuotos kompanijos* granulių padalinio būstinė. Šalies kodai nustatomi pagal ISO 3166-1-alpha-2. Trys ženklai po šalies kodo (301 iki 899) rodo *Sertifikuoto prekiautojo* numerį toje šalyje.

Dukterinės kompanijos (be gamybos vietos), esančios *Sertifikuotos kompanijos* šalyje, veikia su tos kompanijos *ENplus ID*. *Dukterinės kompanijos*, nesančios toje pačioje šalyje kaip *Sertifikuotos kompanijos* granulių padalinio būstinė, gali pasirinkti, ar jos nori veikti su motininės kompanijos *ENplus ID*, ar jos nori gauti *ENplus ID* šalies, kurioje jos yra, kodą.

Ten, kur gamintojas taip pat turi ir prekiautojo sertifikatą, jis gali naudoti tą patį prekiautojo ID granulėms iš visų gamyklų pardavinėti.

Pardavėjų *ENplus ID* antspaudas pristatymo dokumentuose yra minimalus privalomas reikalavimas kiekvienam *ENplus* palaidų granulių pristatymui, nesvarbu, ar *Sertifikuota kompanija* turi fizinį kontaktą su granulėmis ar ne. *Supakuotoms granulėms* ant maišo turi būti *Kokybės ženklas* (žiūr. Reikalavimai *Supakuotoms granulėms*, 2.5 skyrius).

Iliustracijoje pavaizduotas Belgijos gamintojo *ENplus ID* pavyzdys su *Sertifikavimo žyma*.

2.4.2 Sertifikavimo žyma

Kiekvienas *Sertifikuotas gamintojas* ir kiekvienas *Sertifikuotas prekiautojas* turi unikalią *Sertifikavimo žymą*, kuri susideda iš *ENplus Logotipo* ir unikalaus *ENplus ID*. Gamintojams, prekiautojams ar paslaugų teikėjams (ar jie būti sertifikuoti ar ne) draudžiama naudoti logotipą be ID.

1 pav.: *Sertifikavimo žyma (pavyzdys: granulių gamintojas Belgijoje)*

Išdavus sertifikatą ir pasirašius sutartį su *Kompetentingu licencijos išdavėju*, kompanijai suteikiama teisė naudoti *Sertifikavimo žymą* savo produktų žymėjimui ir reklamai iki tol, kol kompanija yra registruota atitinkamose *ENplus* svetainėse (tarptautinė svetainė [www.enplus-pellets.eu] ir nacionalinėje *ENplus* svetainėje. [www.biokuras.lt]). *Sertifikavimo žyma* privalo būti naudojama tokiu būdu, kad būtų garantuojamas jos naudojimas tiksliai *ENplus* sertifikuotoms granulėms. *Sertifikuotos kompanijos*, kurios gamina arba prekiauja sertifikuotomis ar nesertifikuotomis prekėmis, privalo vengti sudaryti įspūdį, kad visa jų produkcija ar prekių kiekiai yra sertifikuoti.

Informaciją apie leidžiamas spalvas ir spalvų kombinacijas galima rasti Priede.

Minimalus *Sertifikavimo žymos* aukštis turi būti 20 mm. *Sertifikuota kompanija* privalo išlaikyti *Sertifikavimo žymos* vaizdo santykį, kurį suteikia kompetentingas licencijos išdavėjas.

2.4.3 Kokybės ženklas

Kiekviena kokybės klasė turi unikalų kokybės logotipą, kuris gali būti naudojamas tikrai kartu su *Sertifikavimo žyma*. Kokybės logotipo kombinacija su *Sertifikavimo žyma* vadinama *Kokybės ženklu*. *Kokybės ženklas* turi būti žymimas ant *Supakuotų granulių*. *Kokybės ženklą* galima naudoti marketingo tikslais, susijusiais su atitinkamos kokybės klasės produktu.

Kokybės ženklų pavyzdžiai, nurodantys skirtingas kokybės klases, parodyti 1 1. (ENplus Belgijos gamintojo ID)

1 lentelė: Kokybės ženklų pavyzdžiai ENplus A1, ENplus A2, ENplus B kokybės klasėms

<p>ENplus A1 kokybės klasės Kokybės ženklas</p>	
<p>ENplus A2 kokybės klasės Kokybės ženklas</p>	
<p>ENplus B kokybės klasės Kokybės ženklas</p>	

Rekomendacijas leidžiamoms spalvoms ir spalvų kombinacijoms galima rasti Priede.

2.4.4 Paslaugos ženklas & Paslaugų teikėjo registracijos numeris

Paslaugos ženklas priskiriamas Sertifikuotiems paslaugų teikėjams (žiūr. 5 skyrių). Jame yra unikalus registracijos numeris priskiriamas kiekvienam Sertifikuotam paslaugų teikėjui. Pirmieji du ženklai nurodo šalį, kurioje yra paslaugų teikėjo įmonė. Šalies kodai nustatomi pagal ISO 3166-1-alpha-2. Trys ženklai po šalies kodo (900-999) rodo Sertifikuotos kompanijos numerį toje šalyje. Tam kad būtų galima skirti Paslaugų teikėjo registracijos numerį nuo Sertifikuoto gamintojo arba Sertifikuoto prekiautojo ENplus ID, po numerio pridamos raidės "SP".

2 pav.: (pavyzdys) Belgijos kompanijos ENplus Paslaugos ženklas su Paslaugų teikėjo registracijos numeriu

Rekomendacijas leidžiamoms spalvoms ir spalvų kombinacijoms galima rasti Priede.

Paslaugos ženklas, arba bent jau Paslaugų teikėjo registracijos numeris, privalo būti naudojamas visuose dokumentuose (pvz., sutartys, sąskaitos-faktūros), susijusiuose su ENplus sistemoje teikiamomis paslaugomis.

Sertifikuota kompanija privalo išlaikyti Paslaugos ženklo vaizdo santykį, kurį suteikia Kompetentingas licencijos išdavėjas.

2.5 Reikalavimai supakuotoms granulėms

Granulių maišai yra mažmeninės prekybos pakavimo vienetas. Granulių maišai gali talpinti iki 30 kg ENplus A1 arba ENplus A2 kokybės klasių granulių. ENplus B kokybės klasės granulių pakuoti neleidžiama.

Kompanijos, kurios ENplus ID žymimas ant maišo, turi nurodyti savo adresą. Tai gali būti granules pakuojančios kompanijos ID (ne Paslaugų teikėjo registracijos numeris) arba kompanijos, kurios maišo dizainas naudojamas, ID. Informacija apie kompaniją nurodytą ant maišo privalo atitikti informaciją apie Sertifikavimo žymos turėtoją taip, kaip jis yra registruotas ENplus svetainėje. Nesertifikuota kompanija savo reklaminėje medžiagoje (svetainėje, skrajutėse, kt.) gali minėti, kad ji pardavinėja ENplus sertifikuotas Supakuotas granules. ENplus Logotipo rodymas galimas tikrai kartu rodant maišų su Sertifikavimo žyma

vaizdą. Šiuo atveju *Sertifikuota kompanija*, kuriai priklauso *Sertifikavimo žyma*, privalo būti aiškiai įvardijama.

Jokiomis aplinkybėmis nesertifikuota kompanija negali duoti suprasti, kad *Sertifikavimo žyma* yra jos; tai daroma tam, kad nebūtų klaidinami pirkėjai.

Visų ENplus maišų dizainą privalo patvirtinti kompetentingas licencijos išdavėjas prieš juos parduodant rinkoje.

Privaloma nurodyti šią informaciją kalba tos šalies, kurioje pardavinėjamos granulės:

- “Medienos granulės” (senosios *Sertifikavimo žymos* atveju, papildomai reikalinga nurodyti atitinkamą kokybės klasę taip, kaip nurodyta 2.0 versijos *Vadove*)
- Kompanijos, kurios *ENplus ID* naudojamas ant maišo, pavadinimas ir adresas
- Atsakingos kompanijos *Kokybės ženklas* (žiūr. 2.4.3 skyrių)
- Diametras (6 mm arba 8 mm). Kitų kuro savybių nurodymas ant maišo yra laisvanoriškas, tačiau jis turi atitikti šiuos pasirinkimus:
 - Ribinės vertės rodomos taip, kaip jos apibrėžiamos *Vadovo 3 dalyje, 1 lentelėje* (įskaitant \geq arba \leq ženklus ir vienetus).
 - Gali būti nurodoma griežtesnė ribinė vertė kiekvienam techniniam reikalavimui. Tokiu atveju *Registruotas inspektorius* turi paimti mėginį, kurio analizę turi atlikti registruota *Testavimo įstaiga*. Visų gamintojų, kurių granulės yra supakuotos ir žymimos šiuo būdu, paskutinės laboratorinės ataskaitos turi būti siunčiamos *Kompetentingas licencijos išdavėjas*, kai maišo dizainas pateikiamas patvirtinimui. Ataskaitoje nurodytos vertės turi atitikti informaciją ant maišo.
- Pastaba: “Laikyti sausomis sąlygomis”.
- Pastaba : „Naudoti tik patvirtintose ir tinkamose deginimo sistemose pagal gamintojo instrukcijas ir nacionalines taisykles“.
- Grynas svoris (kg)

Ant maišo nurodoma papildoma informacija neturi būti neteisinga arba klaidinanti. Maišo dizaino patvirtinimo metu, *Kompetentingas licencijos išdavėjas* gali pareikalauti faktų įrodymų tam, kad būtų patvirtintas papildomos informacijos teisingumas. Granulių kilmė gali būti nurodyta tik su gamintojo ID.

Sertifikuota kompanija, kurios *ENplus ID* spausdinamas ant maišo, turi pateikti *Kompetentingam licencijos išdavėjui* kiekvienos maišo etiketės faksimilę patvirtinimui, ar tai būtų jos pačios prekės ženklas ar ne.

2.6 Reikalavimai didmaišiams

ENplus sistemoje yra dvi *Didmaišių* rūšys (iki 1,5 tonos svorio): sandarūs *Didmaišiai* ir nesandarūs *Didmaišiai*.

Sandarūs *Didmaišiai*

Ten, kur *Didmaišiai* sandarinami žyma (pripildymo lygmenyje) su atitinkamos kompanijos ENplus ID, *Didmaišiais* galima prekiauti kaip mažais granulių maišais. Ten, kur sandarus *Didmaišis* parduodamas nesertifikuotam prekiautojui arba galutiniam vartotojui, prie maišo pridedama *Supakuotoms granulėms* reikalaujama informacija (žiūr. 2.5 skyrių). Granules iš sandarių *Didmaišių* leidžiama tiesiai pilti į transporto priemonės galutiniam vartotojui jų nesijojant, jeigu į tiekimo grandinę įsijungia nesertifikuotas prekiautojas.

Nesandarūs *Didmaišiai*

Granulės nesandariuose *Didmaišiuose* laikomos palaidomis granulėmis. Turi būti laikomasi atitinkamų reikalavimų.

2.7 Kontroliniai mėginiai

Kontrolinio mėginio analizė suteikia tvirtą pagrindą sprendimui dėl su kokybe susijusių nusiskundimų iš klientų (verslas-verslui ir galutinių vartotojų).

Iš *Sertifikuotų kompanijų* reikalaujama paimti mažiausiai 500 g kontrolinį mėginį kiekvieną kartą pakraunant transporto priemonę. Jeigu viename pakrovimo punkte yra mažiau nei 3 pakrovimai per dieną, bendra mėginių masė turi būti mažiausiai 1,5 kg kiekviename pakrovimo punkte.

Kontroliniai mėginiai turi būti imami pakrovimo proceso metu, geriau medžiagai byrant. Mėginiai turi būti saugomi mažiausiai devynis mėnesius tinkamose sąlygose. Mėginiai turi būti sandarūs (pvz., naudojant maišus su prisiklijuojančiu uždarymu) ir identifikuojami su mėginio punktu, data, kokybės klase, jeigu skiriasi ENplus A1 klasei, bei valstybiniu sunkvežimio numeriu.

Supakuotoms granulėms kontrolinių mėginių saugoti nereikia.

2.8 Protestų procedūros

Pareiškėjai ir *Sertifikuotos kompanijos* gali pateikti rašytinį protestą *Tarptautinei valdybai* dėl šių sprendimų:

- Atsisakymas sertifikuoti
- Naujų kontrolės inspekcijų užsakymas
- Neeilinių inspekcijų užsakymas
- Dažnesnių inspekcijų užsakymas vidinių inspekcijų apimtyje
- Sertifikato ir/arba licencijos sustabdymas ir panaikinimas
- Priedo pašalinimas

Protestą leidžiama pateikti tik tuomet, kai pareiškėjas arba *Sertifikuota kompanija* įrodo, kad sprendimas pažeidžia jų teises. Rašytinį sprendimą dėl protesto *ENplus Taryba* privalo priimti per savaites. Bet kuris asmuo, kuris yra tiesiogiai veikiamas sprendimo dėl protesto, negali dalyvauti sprendimo priėmimo procese.

3 GRANULIŲ GAMINTOJŲ SERTIFIKAVIMAS

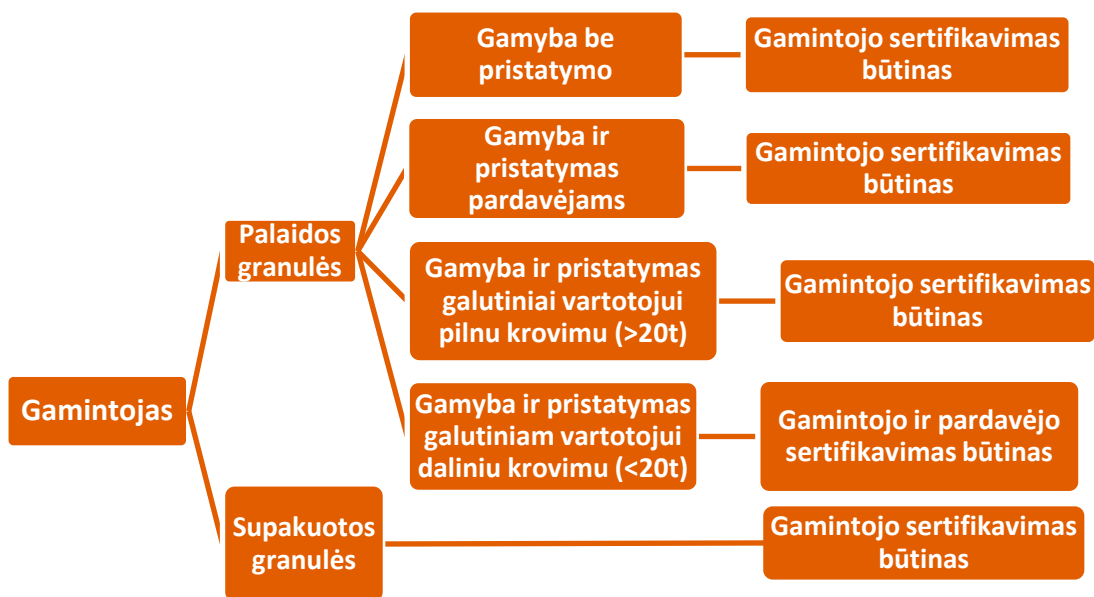
3.1 Gamintojo sertifikavimo apimtis ir ribos

Faktas, kad gamintojas registruojamas atitinkamose ENplus svetainėse (tarptautinė ENplus svetainė [www.enplus-pellets] ir nacionalinėje ENplus svetainėje. [www.biokuras.lt]), patvirtina, kad kompanija atitinka sertifikavimo sistemos specifikacijas ir yra pasirašęs licencijos sutartį su *Kompetentingu licencijos išdavėju*. Tai apima žaliavos pirkimą ir apdirbimą, granuliu gamybą, sandėliavimą, transportą, pakavimą, kokybės kontrolę, personalo kvalifikaciją, skundų valdymą ir reikalavimus dokumentacijai. Visi procesai tikrinami metinės inspekcijos metu, kurią atlieka *Registruotas inspektorius*, kurį paskiria *Inspekcijos įstaiga*.

Į gamintojo sertifikavimą neįeina:

- Prekyba granulėmis iš kitų granuliu gamintojų
- *Dalinio krovinio pristatymai* galutiniams vartotojams

Gamintojams, kurie pageidauja tiekti sertifikuotas granules, susijusias su šiomis operacijomis, reikia papildomo prekiautojo sertifikato ir juos reguliariai privalo tikrinti registruotos *Inspekcijos įstaigos* paskirti *Registruoti inspektoriai*. *Sertifikuotas gamintojas* privalo pranešti *Kompetentingam licencijos išdavėjui* apie supakuotų granuliu paslaugų teikėjus, su kuriais sudarytos sutartys. Nesertifikuoto paslaugų teikėjo pakavimo punktas turi būti patikrintas prieš jam pradėdant veikti. *Sertifikuotas gamintojas* yra atsakingas už paslaugų teikėjų, su kuriais sudaryta sutartis, veiklą. 5 skyriuje apibrėžiamos taisyklės paslaugų teikėjams. Visus pardavimus iš gamyklos padengia gamintojo sertifikavimas ir tam nereikia prekiautojo sertifikavimo. 3 paveiksle parodytas sertifikavimo poreikis kompanijoms užsiimančioms skirtinga veikla.

3 pav. : Skirtingi sertifikavimo reikalavimai priklausomai nuo gamintojo verslo veiklos

3.2 Granulių gamintojų paraiškos

Granulių gamintojai turi pateikti paraišką dėl sertifikavimo *ENplus Kompetentingai valdybai*. *Kompetentinga valdyba* yra arba *Tarptautinė valdyba* arba šalies, kurioje yra gamybos vieta¹, *Nacionalinė valdyba*.

1. Pareiškėjai turi apsilankyti ENplus tarptautinę svetainę (www.enplus-pellets.eu) ir patikrinti, ar šalyje, kurioje yra gamybos vieta, yra *Nacionalinė valdyba*.

Jeigu šalyje, kurioje yra gamybos vieta, nėra *Nacionalinės valdybos*, pareiškėjas turi atsisiųsti ir perskaityti atitinkamus šio *Vadovo* skyrius ir „Paraiškos formą granulių gamintojui“ iš ENplus tarptautinės svetainės.

Jeigu šalyje, kurioje yra gamybos vieta, yra *Nacionalinė valdyba*, pareiškėjas turi eiti į *Nacionalinio licencijos išdavėjo* ENplus svetainę ir atsisiųsti nacionalines paraiškos dokumentų versijas ir mokesčių mokėjimo grafiką.

2. Pareiškėjas turi pasirinkti ir sudaryti sutartį su registruota *Inspekcijos įstaiga* dėl metinės produkcijos tikrinimo ir su registruota *Sertifikavimo įstaiga* (kontrakto trukmė turi atitikti sertifikavimo laikotarpį). Kai paraišką gauna *Nacionalinė valdyba*, *Sertifikavimo įstaiga* yra *Nacionalinė sertifikavimo įstaiga*.

Pareiškėjas taip pat gali pasirinkti registruotą *Testavimo įstaigą* dėl granulių analizės arba gali į tikrinimo sutartį įtraukti laboratorijos paslaugas.

3. Granulių gamintojas siunčia *Kompetentingai valdybai* savo paraišką kartu su *Dukterinių kompanijų* sąrašu ir duomenų lapais apie sandėlius ir pakavimo punktus elektroniniu paštu ir 2 pasirašytas ir antspauduotas popierines kopijas paštu.

4. *Registruotas inspektorius* iš *Inspekcijos įstaigos*, su kuria sudaryta sutartis, atlieka pradinį patikrinimą (įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko kompanija, ir įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko paslaugų teikėjai, su kuriais sudaryta sutartis, ir kuriomis naudojasi paraišką teikianti kompanija) ir nusiunčia *Inspekcijos ataskaitos* kopiją *Sertifikavimo įstaigai* per 2 mėnesius nuo patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, šis laikas gali būti pratęsimas. *Sertifikavimo įstaiga* įvertina *Inspekcijos ataskaitą*. Jeigu pareiškėjas atitinka ENplus nuostatas, *Sertifikavimo įstaiga* parengia *Atitikties ataskaitą* ir pateikia dokumentą pareiškėjui, o taip pat ir *Kompetentingai valdybai*. Tai privalo būti padaryta mažiausiai per vieną mėnesį po *Inspekcijos ataskaitos* gavimo.

5. *Kompetentinga valdyba* siunčia sąskaitą-faktūrą licencijos mokesčiams, kurie pagrįsti prognozuojamais gamybos duomenimis metams. Mokesčiai apskaičiuojami taikant metų dalį, likusią nuo visos apskaičiuotos produkcijos per visus metus. Po to kai pareiškėjas apmoka mokesčius, *Kompetentinga valdyba* siunčia *Sertifikuotam gamintojui Sertifikavimo žymą*; *Kompetentinga sertifikavimo įstaiga* išduoda kompanijai sertifikatą. Gamintojas ir *Kompetentinga valdyba* pasirašo sutartį; Kompanijos pavadinimas ir adresas kartu su ENplus ID ir kokybės klasėmis paskelbiamas atitinkamose ENplus svetainėse.

Jeigu pareiškėjas pakuoja granules, maišo dizainą turi patvirtinti *Kompetentinga valdyba*.

Pareiškėjas gali atsiimti savo paraišką bet kurioje procedūros stadijoje. *Kompetentinga valdyba* atmeta paraišką, jeigu ji negauna teigiamo atitikimo įvertinimo per 3 mėnesius nuo pradinio patikrinimo ir gali atmesti paraišką, jeigu pareiškėjas nesumoka licencijos mokesčių per mėnesį nuo sąskaitos–faktūros gavimo.

3.3 Išorinė granulių gamintojų kontrolė

Sertifikuoti granulių gamintojai turi informuoti registruotą *Inspekcijos įstaigą* dėl metinės vietos inspekcijos. Inspekcijas turi atlikti *Registruotas inspektorius*. Visos reguliarios inspekcijos turi būti atliekamos kiekvienais metais laikotarpyje \pm trys mėnesiai atitinkamai pagal pradinio patikrinimo datą, išskyrus paskutinįjį sertifikavimo laikotarpio patikrinimą, kuris turi būti atliekamas prieš pasibaigiant sertifikato galiojimui (bet ne daugiau kaip 6 mėnesiai iki sertifikato galiojimo pabaigos) tam, kad būtų užtikrinta, jog sertifikato atnaujinimas būtų užbaigtas iki jo galiojimo pabaigos.

Inspekcijos įstaiga privalo pasiūlyti tinkamą inspekcijos datą. *Sertifikuota kompanija* privalo suteikti inspektoriui priėjimą į visas vietas ir prie visų susijusių dokumentų ir darbuotojų. Inspektorius privalo:

- paimti mėginius iš sertifikuotų palaidų granulių sekančiame galimame gamybos proceso punkte (aušintuve), juos užsandarinti ir organizuoti jų pristatymą *Testavimo įstaigai*. Mėginys analizuojamas dėl visų kuro savybių, kurios nurodytos 1 lentelėje 3 šio *Vadovo* dalyje.
- apžiūrėti darbo įrangą ir įrengimus, įskaitant atsitiktinai pasirenkant tolimesnes sandėliavimo vietas, kurias taip pat gali tvarkyti paslaugų teikėjai (*kontroliuojamų sandėlių skaičius: \sqrt{n} ; n = bendras sandėlių skaičius*). Pradinio patikrinimo metu inspektorius tikrina ir dokumentuoja juos bendrai.
- patikrinti kokybės valdymo sistemą, įskaitant gamybinės procedūras, dokumentaciją, kokybės politiką ir darbuotojų kvalifikaciją.
- patikrinti žaliavų ir priedų kilmę.
- patikrinti ŠESD apskaičiavimą.
- patikrinti skundų valdymą.
- Patikrinti, kaip vykdomi atskaitomybės įsipareigojimai *Kompetentingai valdybai* patvirtinantys savikontrolę (pvz., palyginant bendro granulių mėginio laboratorinius rezultatus su vidiniais *Sertifikuotos kompanijos* testais).
- patikrinti gamybos ir pardavimų duomenis.
- patikrinti, ar naudojamas tik patvirtintas maišo dizainas ten, kur kompanija pakuoja granules.
- paimti granulių maišą kaip pavyzdį ten, kur kompanija turi pakavimo liniją. Pavyzdys analizuojamas dėl smulkiųjų dalelių kiekio.

Gamybos ir pakavimo linijos, kurios paleidžiamos po pradinio patikrinimo, turi būti patikrinamos *Registruoto inspektoriaus* prieš produktą pateikiant pardavimui.

Papildomai gali būti atliekamos neeilinės inspekcijos *Kompetentinga valdyba* pareikalavus, pvz., jeigu gaunami rimti nusiskundimai. Tuo atveju, jeigu nustatomas svarbus neatitikimas, *Sertifikuota kompanija* privalo sumokėti už neeilinį patikrinimą ir susijusias granuliu analizės. *Sertifikuota kompanija* gali pateikti protestą prieš inspektoriaus sprendimą (žiūr. 2.8 skyrių). Ten, kur neeilinė inspekcija pasirodo esanti nepagrįsta, *Kompetentinga valdyba* privalo sumokėti už inspektoriaus paslaugas.

Inspektorius turi įvertinti ir suklasifikuoti visus rezultatus, kurie neatitinka *Vadovo* ir *Vadovo* pakeitimų nuostatų. Neatitikimų klasifikavimas atliekamas pagal rizikas kokybei:

A tipo neatitikimai susiję su kuro savybių neatitikimu ir nepakankamais savikontrolės testais. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nustatyti A tipo neatitikimo priežastį ir ištaisyti jį. Inspektorius turi nuspręsti, ar reikalingas naujas patikrinimas, ar neatitikimo ištaisymas gali būti įrodomas kitu būdu (pvz., pateikiant foto/video įrodymus). *Inspekcijos ataskaita siunčiama Kompetentingai sertifikavimo įstaigai* po to, kai kompanija pateikia patenkinamus ištaisymo įrodymus arba po to, kai kompanija praleidžia patenkinamo įrodymo pateikimo terminą.

B tipo neatitikimai reiškia riziką, kad produktas gali ne visuomet atitikti specifikacijas (ir to nesprendžiant gali sukelti A tipo neatitikimus), arba kad kokybės problemų kilmė negali būti aptinkama. B tipo neatitikimai išvardijami *Inspekcijos ataskaitoje*, kuri siunčiama *Kompetentingai sertifikavimo įstaigai*. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi ištaisyti B tipo neatitikimus. Ištaisymo terminą nustato *Sertifikavimo įstaiga* savo nuožiūra; paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nusiųsti ištaisymo įrodymą *Sertifikavimo įstaigai*. B tipo neatitikimai turi būti ištaisomi prieš sudarant *Atitikties ataskaitą*.

C tipo neatitikimai yra nežymūs nukrypimai, kurie nekelia rizikos produktui, kad jis neatitiks specifikacijų. C tipo neatitikimai turi būti išvardijami *Atitikties ataskaitoje* ir privalo būti ištaisyti vėliausiai iki kito patikrinimo. *Kompetentinga valdyba* yra atsakinga už tolimesnę eigą ir terminų, susijusių su *Sertifikavimo žymos naudojimu*, pristatymo dokumentus, maišų dizainą, ŠESD apskaičiavimą ir atskaitomybės įsipareigojimus, nustatymą.

Tuo atveju, jei A arba B tipo neatitikimai nėra ištaisomi terminui pasibaigus, *Kompetentinga sertifikavimo įstaiga* sustabdo sertifikatą ir nustato naują ištaisymo terminą. Jeigu paraišką teikianti/sertifikuota kompanija nesugeba ištaisyti A tipo arba B tipo neatitikimų per naujai nustatytą terminą, jos sertifikatas yra panaikinamas.

Patikros ataskaita, laboratorijos ataskaita ir ŠESD apskaičiavimas privalo būti pateikti per vieną mėnesį nuo patikrinimo klientui ir *Kompetentingai sertifikavimo įstaigai*. Jeigu paraišką teikiančiai/sertifikuotai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, terminas gali būti pratęsiamas po konsultacijų su *Kompetentinga sertifikavimo įstaiga*.

Kompetentinga sertifikavimo įstaiga privalo pateikti *Inspekcijos ataskaitą Kompetentingai valdybai* per du mėnesius po patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, šis laiko limitas gali būti pratęsimas.

Inspekcijos ataskaitoje yra informacija, kuri būtina sertifikavimo sistemos stebėsenai:

- palaidų granulių ir *Supakuotų granulių* gamybos duomenys
- informacija apie žaliavas ir priedus
- informacija apie klientų nusiskundimus
- informacija apie C tipo neatitikimus (A ir B tipo neatitikimai privalo būti ištaisyti iki sudarant *Inspekcijos ataskaitą*)
- laboratorijos ataskaita ir ŠESD apskaičiavimas kaip priedai

3.4 Reikalavimai granulių gamintojams

Išvardintieji reikalavimai taikomi *Sertifikuotoms kompanijoms*, o taip pat ir kompanijoms teikiančios paraišką dėl sertifikavimo. Reikalavimai susiję su *Supakuotomis granulėmis* ir *Didmaišiais* apibrėžiami atitinkamuose skyriuose (2.5 ir 2.6).

3.4.1 Kokybės valdymas

Kokybės valdyme turi būti vidaus vadovas su darbo instrukcijomis, mokymų duomenimis (išorinių ir vidinių) ir pretenzijų ir skundų sprendimo procedūromis.

Kokybės vadybininkas: *Sertifikuotos kompanijos* administracija paskiria kokybės vadybininką, kuris išmano skirtingų gamybinių procesų poveikį gaminamų granulių kokybei. Kokybės vadybininkas turi būti įgaliotas įgyvendinti priemones, kurios užtikrintų kokybės kontrolės įgyvendinimą ir vidinį kokybišką dokumentacijos valdymą. Jie yra kontaktinis asmuo tarp *Inspekcijos įstaigos, Sertifikavimo įstaigos ir Kompetentingos valdybos*. Pastaroji informuoja kokybės vadybininką apie sertifikavimo sistemos tobulinimą ir pakeitimus. Be to, jie turi dalyvauti išorinio mokymo kursuose apie granulių kokybę per pirmuosius sertifikavimo metus, o po to mažiausiai vieną kartą per kiekvieną sertifikavimo laikotarpį. Mokymus patvirtina *ENplus Kompetentinga valdyba*.

Kokybės vadybininkas užtikrina tvarkingą dokumentaciją ir eksploataavimo procesų, kurie įtakoja medienos granulių kokybę, įvertinimą. Dokumentacija turi būti šiuolaikiška ir reguliariai pristatoma administracijai. Šiam tikslui rekomenduojama turėti pamainų žurnalą. Nustatytieji defektai nedelsiant turi būti atskleisti atsakingiems darbuotojams ir pašalinami.

Kokybės vadybininkas yra kontaktinis asmuo savo kolegoms, jeigu įvyksta sutrikimai gamybos procese. Kokybės vadybininkas gali deleguoti individualią stebėseną ir dokumentacijos užduotis kitiems darbuotojams. Tokiu atveju, jie turi informuoti atsakingus darbuotojus apie jų pareigas ir kontroliuoti tokių užduočių vykdymą tam, kad būtų užtikrintas teisingas jų vykdymas. Didelėms kompanijoms turinčioms dukterines įmones skirtingose šalyse reikia bent vieno kokybės vadybininko vienai šaliai.

Sertifikuotos kompanijos kokybės vadybininkas turi organizuoti metinius kokybės mokymus visiems darbuotojams. Šie mokymai turi būti dokumentuojami (data, dalyviai, turinys).

3.4.2 Žaliavos

Reikalavimai medienos žaliavų kilmėi yra pagrįsti ISO 17225-2 ir apibūdinti 3 *Vadovo* dalyje, 2 *lentelėje*.

Reikalavimai priedų kiekiams ir tipui yra apibūdinti 3 *Vadovo dalyje*, 4 *skyriuje*.

3.4.3 Įrengimai ir darbo įranga

Sertifikuota kompanija privalo turėti tinkamą techninę įrangą ir įrengimus aukštos kokybės granulių gamybai, sandėliavimui, tvarkymui ir pakavimui. Įrengimai turi atitikti šias specifikacijas:

- Žaliavų iškrovimo, gamybinių operacijų valdymo ir sandėliavimo vietos turi būti apsaugotos nuo užteršimo tokiomis medžiagomis kaip žemė, akmenys ir grūdai.
- Granulių saugyklos turi apsaugoti granules nuo drėgmės ir užteršimo.
- Skirtingų kokybės klasių saugyklos turi būti erdviškai atskirtos.
- Granulių pakrovimo vietos turi būti apsaugotos nuo lietaus ir sniego, netgi esant stipriam vėjui.

3.4.4 Pagrindiniai procesai

Išvardintieji procesai privalo būti įgyvendinti; jų įvykdymas privalo būti dokumentuojamas.

2 lentelė: Pagrindiniai granulių gamybos procesai ir reikalavimai susijusiai dokumentacijai

Sritis	Procesai	Reikalavimai dokumentacijai
Gaunamos prekės	Prekių priėmimas <ul style="list-style-type: none"> • Vizualinė apžiūra, pvz., žievė, puvimas, užterštumas. • Pristatymo dokumentų patikrinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo dokumentai žaliavoms • Žaliavų kilmė (<i>Vadovo 3 dalis, 2 lentelė</i>) • Medienos rūšis (lapuočių ar spygliuočių mediena) • Pristatymo dokumentai priedams, įskaitant duomenų lapus.
Gamybos procesas (įsk. sandėliavimą & pakavimą)	<ul style="list-style-type: none"> • Periodinė priežiūra • Periodinis valymas • Pakavimo linijos svėrimo sistemos kalibravimas tikrinimas ir patvirtinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Standartinės darbo procedūros. • Kontroliniai klausimų sąrašai priežiūrai ir valymui. • Gamybos parametrai, įskaitant priedų dozavimą. • Nukrypimai ir sutrikimai, įskaitant korekcinis veiksmus ir neatitinkančių produktų valdymą. • Įvykdyti darbai, pvz., preso pakeitimas. • Pakavimo linijos svėrimo sistemos

		patvirtinimo dokumentacija.
Siunčiamos prekės	<ul style="list-style-type: none"> • Periodinis smulkiųjų dalelių atskyrimo tikrinimas • Kontrolinis mėginių ėmimas. • <i>Pilno krovinio pristatymas</i> galutiniams vartotojams: transporto priemonių, naudojamų kitoms prekėms nei sertifikuotos granulės, tikrinimas dėl užteršimo • Temperatūros tikrinimas (maks. 40 °C). Metodologijos pasirinkimo laisvė. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo pastabos, įskaitant ankstesnį krovinį tam atvejui, kai transporto priemonės naudojamos kitoms prekėms nei sertifikuotos granulės. • Vizualių apžiūrų ataskaitos. • Valymo procedūros.
Kokybės kontrolė	<ul style="list-style-type: none"> • Savikontrolė, įskaitant rezultatų įvertinimą. • Testavimo prietaisų priežiūra, valymas, kalibravimas, tikrinimas ir patvirtinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Testavimo ir apžiūrėjimo procedūros. • Testavimo rezultatai. Testavimo rezultatų įvertinimas. • Korekcinės priemonės.

3.4.5 Savikontrolė

Sertifikuoti gamintojai privalo įgyvendinti reguliarią granulių kokybės savikontrolę parametrams, nurodytiems 3 lentelėje. Testavimo metodai gali skirtis nuo ISO 17225-2 specifikacijų. Visi testavimo metodai privalo būti patvirtinti per metinę inspekciją lyginamuoju matavimu.

Testavimo dažnumas kiekvienoje gamybos vietoje turi būti mažiausiai vieną kartą per pamainą. Minimalus dažnumas turi būti mažiausiai N per 24 val., kur N yra:

$$N = \frac{10}{days} * \sqrt{\frac{ton}{10}}$$

N = mėginių skaičius per 24 val.
dienos: darbo dienos per metus
tona: metinė granulių išėiga gamybos vietai metrinėmis tonomis

Pavyzdys: $N=10/220*\sqrt{50\ 000/10} = 3$ kartai per 24 val.

3 lentelė: Minimalūs savikontrolės testo reikalavimai

Parametras	Mėginio punktas	Dažnumas
Tūrinis tankis	Po gamybos, prieš sandėliavimą	N, mažiausiai vieną kartą per pamainą
Drėgmės kiekis	Po gamybos, prieš sandėliavimą	N, mažiausiai vieną kartą per pamainą
Mechaninis patvarumas	Po gamybos, prieš sandėliavimą	N, mažiausiai vieną kartą per pamainą
Ilgis	Po gamybos, prieš sandėliavimą	N, mažiausiai vieną kartą per pamainą

Smulkių dalelių kiekis	Paskutinis įmanomas punktas prieš pristatymą (tikslai pristatymo dienomis)	N mažiausiai vieną kartą per pamainą
------------------------	--	--------------------------------------

Testai turi būti atliekami pagal inspektoriaus patvirtintus metodus. Jeigu kyla pagrįstos abejonės dėl granulių kokybės, *Inspekcijos įstaiga* arba *Kompetentinga sertifikavimo įstaiga* gali nurodyti atlikti dažnesnius testus arba papildomus testus, pvz., pelenų kiekio, kur žaliavos su dideliu pelenų kiekiu yra maišomos su žaliavomis su nedideliu pelenų kiekiu.

Dėl reikalavimų kontroliniams mėginiams žiūrėkite 2.7 skyrių.

3.4.6 Nusiskundimų valdymas

Kiekviena *Sertifikuota kompanija* privalo įgyvendinti nusiskundimų valdymo sistemą. *Sertifikuoti gamintojai* privalo paskirti darbuotoją nusiskundimų vadybininku – geriau tą patį asmenį, kuris yra ir kokybės vadybininkas. Nusiskundimų vadybininkas yra atsakingas už klientų nusiskundimų registraciją, dokumentavimą ir stebėseną, įskaitant ir korekcines ir prevencines priemones, jeigu jos būtinos.

Nusiskundimus tvarko *Sertifikuota kompanija*. Išoriniai ekspertai, tokie kaip inspektoriai, įsikiša tik tuomet kai ginčai negali būti išsprendžiami. Ten kur *Sertifikuotas gamintojas* samdo paslaugos teikėją, gamintojas yra atsakingas už nusiskundimų, susijusių su paslaugos teikėjo, su kuriuo sudaryta sutartis, veikla, tvarkymą.

Šios sąlygos taikomos nusiskundimams liečiantiems smulkiųjų medžiagų kiekį kliento saugykloje po **palaidų granulių** pristatymo:

- smulkiųjų dalelių kiekis (< 3,15 mm) saugykloje viršija 4 w-%,
- granulių likutis prieš paskutinį pristatymą buvo < 10% saugyklos talpumo,
- buvo suvartota mažiau nei 20 % faktinio pristatymo,
- granulių saugykla atitinka tinkamos granulių saugyklos kriterijus pagal Nacionalines *ENplus sandėliavimo gaires*.

Produkto analizę dėl nusiskundimo patvirtinimo turi atlikti *ENplus* registruota *Testavimo įstaiga*. Mėginius turi paimti registruotos *Inspekcijos įstaigos* inspektorius, jeigu tarp suinteresuotų šalių nebuvo pasiektas susitarimas.

Ten, kur nusiskundimas liečia **Supakuotų granulių** kokybę, neatidarytas maišas turi būti atidėtas apžiūrai.

3.4.7 Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas

Kiekvienas palaidų granulių pristatymas privalo būti dokumentuojamas, o pristatymo įrašė turi būti šie elementai:

- *Sertifikavimo žyma* arba *ENplus ID*
- *ENplus* kokybės klasė
- Pristatytų granulių masė kg arba tonomis

- Granulių diametras
- Pakrovimo data
- Pristatymo transporto priemonės valstybinis numeris
- Ankstesnis kroviny, jeigu jis skyrėsi nuo sertifikuotų medienos granulių

Pristatymas kitoms *Sertifikuotoms kompanijoms*: Rekomenduojama įtraukti informaciją apie smulkiųjų dalelių kiekį, jeigu jis viršija 1%.

3.4.8 Tvarumas

Žiūrėkite 3 versijos ENplus Vadovo 4 dalį apie reikalavimus tvarumui.

3.4.9 Atskaitomybės įsipareigojimai

Sertifikuoti granulių gamintojai privalo pranešti apie svarbius pokyčius kompetentingai *Inspekcijos įstaigai* ir *Kompetentingai valdybai*.

- Atnaujinti duomenų lapai apie atokias saugyklas, jeigu tai aktualu kompanijai
- Žymūs gamybos linijos ir pakavimo linijos pakeitimai. Jas turi apžiūrėti *Registruotas inspektorius* prieš jų paleidimą.
- Paslaugos teikėjai teikiantys pakavimo paslaugas ir dirbantys išimtinai *Sertifikuotai kompanijai*. Tokios kompanijos turi būti įvertintos prieš joms pradėdant dirbti *Sertifikuotai kompanijai*.
- Naujo kokybės vadybininko paskyrimas.

Apie šiuos pokyčius ir incidentus būtina pranešti *Kompetentingai valdybai*:

- Gamybos ir sandėliavimo pajėgumų pasikeitimai
- Naujų maišų dizaino įvedimas ir pasikeitimai (kai kuriose šalyse gali būti tikrinami *Kompetentingos sertifikavimo įstaigos*)
- Metiniai gamybos duomenys
- Kompanijos nuosavybės ar juridinio statuso pasikeitimas
- Papildomos arba panaikintos *Dukterinės kompanijos*

Kompetentinga valdyba gali paprašyti papildomos informacijos (pvz., liečiančios sertifikuotos žaliavos dalį, arba apie gamyboje naudojamos medienos rūšis) tokiais atvejais:

- Publikacijoms apie sistemą
- Kokybės problemų, kurios daro įtaką arba *Sertifikuotai kompanijai* arba kitoms granulių sektoriaus šalims
- nusiskundimų

4 GRANULIŲ PREKIAUTOJŲ SERTIFIKAVIMAS

4.1 Granulių prekyautojų sertifikavimo apimtis ir ribos

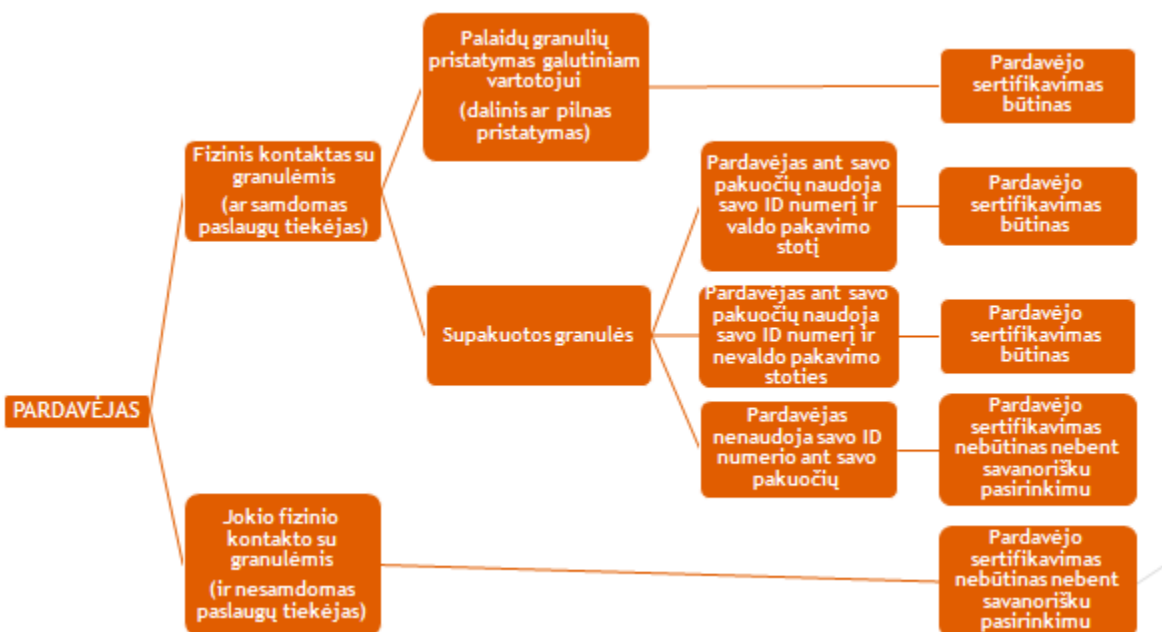
Faktas, kad prekyautojas registruojamas atitinkamose ENplus svetainėse (tarptautinė ENplus svetainė [www.enplus-pellets] ir nacionalinėje ENplus svetainėje. [http://biokuras.lt/lt], patvirtina, kad kompanijos gamybiniai procesai, paslaugos ir kokybės valdymas atitinka sertifikavimo sistemos specifikacijas ir kompanija yra pasirašiusi licencijos sutartį su *Kompetentingu licencijos išdavėju*.

Sertifikuota kompanija gali prekiauti sertifikuotomis visų ENplus kokybės klasių palaidomis granulėmis, o taip pat yra sertifikuota palaidų granulių transportavimui, sandėliavimui, pristatymui ir pakavimui. Įrengimai, techninė įranga, gamybiniai procesai, kokybės kontrolė, personalo kvalifikacija, skundų valdymas ir reikalavimai dokumentacijai tikrinami vietoje ir nuotolinėmis inspekcijomis, kurias atlieka *Registruotas inspektorius*, kurį paskiria *Sertifikavimo įstaiga*.

Kiekvienas prekyautojas, kuris ENplus sertifikuotų palaidų granulių tiekimo grandinėje fiziškai kontaktuoja su granulėmis arba tam sudaro sutartį su paslaugos teikėju, privalo būti sertifikuotas. Prekiautojai, kurie neturi jokio fizinio kontakto ir nesudaro sutarties su jokia paslaugos teikėju, gali teikti paraišką tapti sertifikuotais savanorišku pagrindu. Prekiautojui nereikia būti sertifikuotu, jeigu jis jau prekiauja *Supakuotomis granulėmis*, pažymėtomis *Sertifikuotos kompanijos ID*. Prekiautojas, kuris pageidauja turėti savo paties ENplus ID ant maišų, turi būti sertifikuotas, nesvarbu, ar jis pakuoja granules ar ne.

Sertifikuotas prekyautojas privalo pranešti *Kompetentingai valdybai* apie visus nesertifikuotus paslaugų teikėjus (išskyrus transportavimo kompanijas gabenančias pilnus krovinius) ir turi registruoti jų sandėlius ir pakavimo linijas.

4 paveiksle parodytas sertifikavimo poreikis kompanijoms užsiimančioms skirtinga veikla.

4 pav.: Skirtingi sertifikavimo reikalavimai priklausomai nuo prekyautojo verslo veiklos

Paslaugų teikėjai dirbantys *Sertifikuotam prekiautojui* privalo atitikti *Sertifikuoto paslaugų teikėjo* reikalavimus (žiūr. 5.4 skyrių), nesvarbu, ar jie patys yra sertifikuoti ar ne.

Sertifikuotas prekiautojas yra atsakingas už paslaugos teikėjų, su kuriais sudaryta sutartis, veiklą. Taisyklės paslaugos teikėjams išdėstytos 5 skyriuje.

4.2 Granulių prekiautojų paraiškos

Granulių prekiautojai turi pateikti paraišką dėl sertifikavimo šalyje, kurioje yra kompanija. Jeigu pareiškėjas turi *Dukterines kompanijas* skirtingose šalyse, jis turi pateikti paraišką šalyje, kurioje yra kompanijos granulių padalinio būstinė. Jeigu jis abejoja, kuri ENplus Valdyba yra atsakinga už jo paraišką, jis turi susisiekti su ENplus *Tarptautine valdyba*.

Paraiškos teikimo procedūra yra tokia:

1. Pirmasis paraiškos teikimo žingsnis yra tinkama informacija. Pareiškėjai turi apsilankyti ENplus tarptautinę svetainę (www.enplus-pellets.eu) ir patikrinti, ar šalyje, kurioje yra prekiautojo vieta, yra *Nacionalinė valdyba*.

Jeigu šalyje, kurioje yra gamybos vieta, nėra *Nacionalinės valdybos*, pareiškėjas turi atsisiųsti ir perskaityti atitinkamus šio Vadovo skyrius ir „Paraiškos formą granulių prekiautojui“ iš ENplus tarptautinės svetainės.

Jeigu prekiautojo kilmės šalyje yra *Nacionalinė valdyba*, pareiškėjas turi eiti į nacionalinę ENplus svetainę ir atsisiųsti nacionalines paraiškos dokumentų versijas ir mokesčių mokėjimo grafiką.

2. Pareiškėjas turi pasirinkti ir sudaryti sutartį su registruota *Sertifikavimo įstaiga* dėl tikrinimo ir sertifikavimo¹ (kontrakto trukmė turi atitikti sertifikavimo laikotarpį). Kai paraišką gauna *Nacionalinė valdyba*, *Sertifikavimo įstaiga* yra *Nacionalinė sertifikavimo įstaiga*².

Jeigu pareiškėjas taip pat turi pakavimo stotį, jis gali pasirinkti registruotą *Testavimo įstaigą* dėl granulių analizės arba gali į tikrinimo sutartį įtraukti laboratorijos paslaugas.

3. Granulių prekiautojas siunčia *Kompetentingai valdybai* savo paraišką kartu su *Dukterinių kompanijų* sąrašu, paslaugų teikėjais, su kuriais sudaryta sutartis sandėliavimui, pakavimui ir *Dalinio krovinio pristatymui* (įskaitant ir duomenų lapus apie *Dalinio krovinio pristatymą* ir sandėlius, jeigu reikia) elektroniniu paštu ir 2 pasirašytas ir antspauduotas popierines kopijas paštu.
4. *Inspekcijos įstaigos* paskirtas *Registruotas inspektorius* atlieka pradinį patikrinimą (įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko kompanija, ir įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko paslaugų teikėjai, su kuriais sudaryta sutartis, ir kuriomis naudojasi paraišką teikianti kompanija). Prekiautojams, kurie neturi jokio fizinio kontakto su palaidomis granulėmis (ir kurie tam neturi sudarę sutarties su paslaugos teikėju) ir yra sertifikuoti savanorišku pagrindu, reikia atlikti tikrai nuotolinę inspekciją, o ne inspekciją vietoje. Jeigu toks prekiautojas vėliau pradeda veiklą, susijusią su fiziniu kontaktu su palaidomis granulėmis, patikrinimas vietoje turi būti atliktas prieš tokos veiklos pradžią.

Sertifikavimo įstaiga gali kreiptis į registruotą *Inspekcijos įstaigą* dėl patikros atlikimo. *Inspekcijos ataskaitos* pateikiama *Inspekcijos įstaigos* darbuotojui atsakingam už atitikimo įvertinimą. Šis asmuo įvertina *Inspekcijos ataskaitą*. Jeigu pareiškėjas atitinka ENplus nuostatas, *Inspekcijos ataskaita* pateikiama pareiškėjui, o taip pat ir *Kompetentingai valdybai*. Tai privalo būti padaryta per du mėnesius nuo patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstantai informacijai pateikti, šis laikas gali būti pratęsimas.

5. *Kompetentinga valdyba* siunčia kompanijoms sąskaitą-faktūrą licencijos mokesčiams kurie pagrįsti prognozuojamais prekybos duomenimis kalendoriniams metams. Po to kai pareiškėjas apmoka mokesčius, *Kompetentinga valdyba* siunčia *Sertifikuotam prekiautojui Sertifikavimo žymą*; *Kompetentingas licencijos išdavėjas* išduoda kompanijai sertifikatą. Prekiautojas ir *Kompetentinga valdyba* pasirašo sutartį; kai kuriose šalyse sutartis gali būti paraiškos formos dalis. Po to kompanijos pavadinimas paskelbiamas atitinkamose ENplus svetainėse.

Jeigu pareiškėjas pakuoja granules arba užsako granulių maišų dizainą su savo ENplus ID, maišo dizainą turi patvirtinti *Kompetentinga valdyba*.

Pareiškėjas gali atsiimti savo paraišką bet kurioje procedūros stadijoje. *Kompetentinga valdyba* atmeta paraišką, jeigu ji negauna teigiamo atitikimo įvertinimo per 2 mėnesius nuo pradinio patikrinimo ir gali atmesti paraišką, jeigu pareiškėjas nesumoka licencijos mokesčių per mėnesį nuo sąskaitos-faktūros gavimo.

4.3 Išorinė granulių prekiautojų kontrolė

Kiekvieno sertifikavimo laikotarpio (3 metai) pradžioje privalo būti atliekamas patikrinimas vietoje, kuris turi apimti visas saugyklų vietas pristatymui galutiniam vartotojui bei prietaisai smulkiosioms dalelėms atskirti pakraunat sunkvežimius pristatymui galutiniam vartotojui. Inspekcijos sertifikavimo atnaujinimui turi būti atliekamos iki sertifikato galiojimo pabaigos, bet ne anksčiau kaip 6 mėnesiai iki sertifikato galiojimo pabaigos. Metais tarp dviejų patikrinimų vietoje atliekamos nuotolinės inspekcijos. Kadangi pakavimas laikomas didele fizine rizika produkto kokybei, prekiautojai valdantys pakavimo stotį, turi atlikti metines vietos inspekcijas. Visas inspekcijas atlieka *Kompetentingas licencijos išdavėjas* įgaliotas *Registruotas inspektorius*. Prekiautojams, kurie neturi jokio fizinio kontakto su palaidomis granulėmis (ir tam nesudaro sutarties su jokia paslaugos teikėju), ir kurie yra sertifikuoti savanorišku pagrindu, reikia atlikti tikrai metines nuotolines inspekcijas.

4 lentelėje pateikta prekiautojų inspekcijų dažnumo ir tipų apžvalga. Ten, kur prekiautojas atitinka daugiau negu vieną kategoriją, taikomos griežčiausios sąlygos. Prekiautojams, kurie neturi jokio fizinio kontakto su palaidomis granulėmis, reikia atlikti patikrinimą tikrai kai jie sertifikuojami savanorišku pagrindu.

4 lentelė: Skirtingi inspekcijų reikalavimai priklausomai nuo prekiautojo verslo veiklos

Kompanijos veikla	Inspekcijos tipas (ai) ir dažnumas
-------------------	------------------------------------

Prekiavimas palaidomis granulėmis	fizinis kontaktas su granulėmis	<ul style="list-style-type: none"> • Vietos tikrinimas per sertifikavimo procesą ir pakartotinį sertifikavimą (kas 3 metai). • Nuotolinės inspekcijos 2 ir 3 kiekvieno sertifikavimo laikotarpio metais.
	nėra fizinio kontakto su granulėmis	Metinė nuotolinė inspekcija
Prekiavimas supakuotomis granulėmis su savu ENplus ID ant maišų		Metinė vietos inspekcija
	neturint pakavimo stoties	Metinė nuotolinė inspekcija

Sertifikavimo įstaiga gali sudaryti sutartį su inspektoriumi iš registruotos Inspekcijos įstaigos. Sertifikavimo įstaiga privalo pasiūlyti tinkamą patikrinimo datą apie kurią turi būti pranešta kompanijai mažiausiai prieš dvi savaites. Sertifikuota kompanija privalo suteikti inspektoriui priėjimą į visas vietas ir teritorijas, susijusias su granuliu verslu, o taip pat prie visų susijusių dokumentų ir darbuotojų.

Registruotas inspektorius privalo:

- apžiūrėti darbo įrangą ir įrengimus, pvz., sandėlius, transporto priemones, prietaisus smulkioms dalelėms atskirti, pakavimo linijas, testavimo įrangą, įskaitant atsitiktinai pasirenkamas tolimesnes sandėliavimo vietas, kurias taip pat gali tvarkyti paslaugų teikėjas ((kontroliuojamų sandėlių skaičius: \sqrt{n} ; n = bendras sandėlių skaičius). .
- patikrinti kokybės valdymo sistemą, įskaitant gamybinės procedūras, dokumentaciją, kokybės politiką ir darbuotojų kvalifikaciją
- Patikrinti granuliu tiekėjų sąrašą
- patikrinti skundų valdymą ir pristatymo dokumentaciją
- patikrinti kokybės kontrolę ir savikontrolę
- patikrinti pardavimų duomenis
- patikrinti kokybės vadybininkų ir Dalinio krovinio pristatymo mokymų sunkvežimių vairuotojų įrašus (jei taikoma)
- patikrinti transporto priemonių, skirtų Dalinio krovinio pristatymui ir galutiniam vartotojui, atnaujintų duomenų lapų dokumentaciją, jeigu tai taikoma kompanijai
- patikrinti kaip vykdomi atskaitomybės įsipareigojimai *Kompetentinga valdyba*
- patikrinti, ar naudojami tik patvirtinto dizaino maišai, jeigu kompanija pakuoja granules
- paimiti granuliu maišą kaip pavyzdį ten, kur prekiautojas turi pakavimo liniją. Pavyzdys analizuojamas dėl drėgmės kiekio, mechaninio atsparumo ir smulkiųjų dalelių kiekio

Pakavimo linijas, kurios nepaleidžiamos po pirminio patikrinimo, privalo patikrinti *Registruotas inspektorius* prieš bet kokius pardavimus, o po to kartą per metus.

Sertifikuoti prekiautojai, kurie neturi pakavimo linijos, tais metais kai nėra fizinės inspekcijos, turi atlikti nuotolinę inspekciją. Šias nuotolines inspekcijas turi atlikti *Registruotas inspektorius*. *Sertifikuota kompanija* turi pateikti dokumentaciją, susijusią su gamykla ir technine įranga (atnaujintų duomenų lapų formoje), vidiniais mokymais, vidine kokybės kontrole ir nusiskundimais. Inspektorius turi paprašyti sertifikuotos kompanijos pateikti informaciją apie verslo sandorius (apie gaunamas prekes, o taip pat ir išgabenamas) tam tikromis praeitų metų dienomis prieš nuotolinę inspekciją. Inspektorius patikrina dokumentaciją ir gali paprašyti *Sertifikuotos kompanijos* atsiųsti jam detalesnę informaciją. Neeilinės inspekcijos gali būti atliekamos *Kompetentingai valdybai* pareikalavus, pvz., jeigu gaunami rimti nusiskundimai. Tuo atveju, jeigu nustatomas svarbus neatitikimas, *Sertifikuota kompanija* privalo sumokėti už neeilinį patikrinimą ir susijusias granuliu analizės. *Sertifikuota kompanija* gali pateikti protestą prieš inspektoriaus sprendimą (žiūr. 2.8 skyrių). Ten, kur neeilinė inspekcija pasirodo esanti nepagrįsta, *Kompetentinga valdyba* privalo sumokėti už inspektoriaus paslaugas.

Inspektorius turi įvertinti ir suklasifikuoti visus rezultatus, kurie neatitinka *Vadovo* ir *Vadovo* pakeitimų nuostatų. Neatitikimų klasifikavimas atliekamas pagal rizikas kokybei:

A tipo neatitikimai susiję su kuro savybių neatitikimu ir nepakankamais savikontrolės testais. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nustatyti A tipo neatitikimo priežastį ir ištaisyti ją. Inspektorius turi nuspręsti, ar reikalingas naujas patikrinimas, ar neatitikimo ištaisymas gali būti įrodomas kitu būdu (pvz., pateikiant foto/video įrodymus). *Inspekcijos ataskaita siunčiama Kompetentingam licencijos išdavėjui* po to, kai kompanija pateikia patenkinamus ištaisymo įrodymus arba po to, kai kompanija praleidžia patenkinamo įrodymo pateikimo terminą.

B tipo neatitikimai reiškia riziką, kad produktas gali ne visuomet atitikti specifikacijas (ir to nesprendžiant gali sukelti A tipo neatitikimus), arba kad kokybės problemų kilmė negali būti aptinkama. B tipo neatitikimai išvardijami *Inspekcijos ataskaitoje*, kuri siunčiama *Kompetentingam licencijos išdavėjui*. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi ištaisyti B tipo neatitikimus. Ištaisymo terminą nustato *Sertifikavimo įstaiga* savo nuožiūra; paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nusiųsti ištaisymo įrodymą *Sertifikavimo įstaigai*. B tipo neatitikimai turi būti ištaisomi prieš sudarant *Atitikties ataskaitą*.

C tipo neatitikimai yra nežymūs nukrypimai, kurie nekelia rizikos produktui, kad jis neatitiks specifikacijų. C tipo neatitikimai turi būti išvardijami *Atitikties ataskaitoje* ir privalo būti ištaisyti vėliausiai iki kito patikrinimo. *Kompetentinga valdyba* yra atsakinga už tolimesnę eigą ir terminų, susijusių su *Sertifikavimo žymos naudojimu*, pristatymo dokumentus, maišų dizainą ir atskaitomybės įsipareigojimus, nustatymą.

Tuo atveju, jei A arba B tipo neatitikimai nėra ištaisomi terminui pasibaigus, *Kompetentingas licencijos išdavėjas* sustabdo sertifikatą ir nustato naują ištaisymo

terminą. Jeigu paraišką teikianti/sertifikuota kompanija nesugeba ištaisyti A tipo arba B tipo neatitikimų per naujai nustatytą terminą, jos sertifikatas yra panaikinamas.

Inspekcijos ataskaita, laboratorijos ataskaita (jei taikoma) privalo būti pateikti per vieną mėnesį nuo patikrinimo klientui ir *Kompetentingam licencijos išdavėjui*. Jeigu paraišką teikiančiai/sertifikuotai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, terminas gali būti pratęsimas po konsultacijų su *Kompetentingu licencijos išdavėju*.

Kompetentingas licencijos išdavėjas privalo pateikti *Inspekcijos ataskaitą Kompetentingai valdybai* per du mėnesius po patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, šis laiko limitas gali būti pratęsimas.

Inspekcijos ataskaitoje yra informacija, kuri būtina sertifikavimo sistemos stebėsenai:

- palaidų granulių ir *Supakuotų granulių* prekybos duomenys
- informacija apie klientų nusiskundimus
- informacija apie C tipo neatitikimus (A ir B tipo neatitikimai privalo būti ištaisyti iki sudarant *Inspekcijos ataskaitą*)

4.4 Reikalavimai granulių prekiautojams

Išvardintieji reikalavimai taikomi *Sertifikuotoms kompanijoms*, o taip pat ir kompanijoms teikiančios paraišką dėl sertifikavimo. Reikalavimai susiję su *Supakuotomis granulėmis* ir *Didmaišiais* apibrėžiami atitinkamuose skyriuose (2.5 ir 2.6).

4.4.1 Kokybės valdymas

Kokybės valdyme turi būti su darbo instrukcijos, mokymų duomenys (išorinių ir vidinių) ir pretenzijų ir skundų sprendimo procedūros.

Kokybės vadybininkas: *Sertifikuotos kompanijos* administracija paskiria kokybės vadybininką, kuris išmano skirtingų eksploatavimo procesų poveikį parduodamų granulių kokybei. Kokybės vadybininkas turi būti įgaliotas įgyvendinti priemones, kurios užtikrintų kokybės kontrolės įgyvendinimą ir vidinį kokybišką dokumentacijos valdymą. Jie yra kontaktinis asmuo tarp *Sertifikavimo įstaigos* ir *ENplus Kompetentingos valdybos*. Pastaroji informuoja kokybės vadybininką apie sertifikavimo sistemos tobulinimą ir pakeitimus. Be to, jie turi dalyvauti išorinio mokymo kursuose apie granulių kokybę per pirmuosius sertifikavimo metus, o po to mažiausiai vieną kartą per kiekvieną sertifikavimo laikotarpį. Mokymus patvirtina *ENplus Kompetentinga valdyba*

Kokybės vadybininkas užtikrina tvarkingą dokumentaciją ir eksploatavimo procesų, kurie įtakoja medienos granulių kokybę, įvertinimą. Dokumentacija turi būti šiuolaikiška ir reguliariai pristatoma administracijai. Kokybės vadybininkas yra kontaktinis asmuo savo kolegoms, jeigu įvyksta sutrikimai gamybos procese. Nustatytieji defektai nedelsiant turi būti atskleisti atsakingiems darbuotojams ir pašalinami.

Kokybės vadybininkas gali deleguoti individualią stebėseną ir dokumentacijos užduotis kitiems darbuotojams. Tokiu atveju, jie turi informuoti atsakingus darbuotojus apie jų pareigas ir kontroliuoti tokių užduočių vykdymą tam, kad būtų užtikrintas teisingas jų

vykdymas. Didelėms kompanijoms turinčioms dukterines įmones skirtingose šalyse reikia bent vieno kokybės vadybininko vienai šaliai.

Sertifikuotos kompanijos kokybės vadybininkas turi organizuoti metinius kokybės mokymus visiems darbuotojams. Šie mokymai turi būti dokumentuojami (data, dalyviai, turinys).

Sunkvežimių, skirtų *Dalinio krovinio pristatymui* su kontaktu su galutiniu vartotoju, vairuotojai turi dalyvauti „knowhow“ mokymo kursuose apie sklandų granulių pristatymą ir sandėliavimą. Mokymai turi vykti pirmaisiais sertifikavimo metais ir vieną kartą per sertifikavimo laikotarpį. *Sertifikuotos kompanijos* gali organizuoti vidinius mokymo seminarus. Mokymo turinį turi patvirtinti *Registruotas inspektorius*.

4.4.2 Įrengimai ir darbo įranga

Sertifikuota kompanija privalo turėti tinkamą techninę įrangą ir įrengimus aukštos kokybės granulių sandėliavimui, tvarkymui ir pakavimui. Įrengimai turi atitikti šias specifikacijas:

- Iškrovimo, pakrovimo, gamybinių operacijų valdymo ir sandėliavimo vietos turi būti apsaugotos nuo užteršimo tokiais medžiagomis kaip žemė, akmenys ir grūdai.
- Skirtingų kokybės klasių saugyklos arba kitai biomasei turi būti erdviškai atskirtos. Turi būti įgyvendintos procedūros, užtikrinančios, kad būtų išvengta bet kokio maišymosi ar užterštumo.
- Granulių pakrovimo vietos turi būti apsaugotos nuo lietaus ir sniego, netgi esant stipriam vėjui.
- Jeigu siloso transporto priemonės aprūpintos dangos priemonėmis, turi būti užtikrinta, kad maksimalus dengimo medžiagos dozavimas būtų apribotas iki 0,2 w-% granulių.
- Pristatant palaidas granules galutiniams vartotojams, granulių perkelti iš vieno sunkvežimio ar priekabos į kitą, neatskiriant smulkiųjų dalelių, negalima.

4.4.3 Pagrindiniai gamybiniai procesai

Išvardintieji procesai privalo būti įgyvendinti; jų įvykdymas privalo būti dokumentuojamas.

5 lentelė: Pagrindiniai gamybiniai procesai granulių prekyboje ir reikalavimai susijusiai dokumentacijai

Sritis	Procesai	Reikalavimai dokumentacijai
Gaunamos prekės	<ul style="list-style-type: none"> • Prekių priėmimas • Pristatymo dokumentų tikrinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo važtaraščiai. • Svėrimo kvitai.
Gamykla ir įranga	<ul style="list-style-type: none"> • Periodinė priežiūra • Švarumo tikrinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Priežiūros ir valymo planai, įsk. įgyvendinimo patvirtinimą
Pakavimas (jei tinka)	<ul style="list-style-type: none"> • Pakavimo linijos svėrimo sistemos kalibravimas tikrinimas ir patvirtinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinimo dokumentacija
Siunčiamos	<ul style="list-style-type: none"> • Siunčiamų prekių tikrinimas: 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo važtaraščiai, įskaitant

prekės (įsk. pakrovimą gamybos vietoje)	granulių temperatūra (turi būti ≤ 40 °C, smulkiosios dalelės $\leq 1\%$). Metodologijos pasirinkimo laisvė. • Kontrolinis mėginių ėmimas.	ankstesnį krovinį tam atvejui, kai transporto priemonės naudojamos kitoms prekėms nei sertifikuotos granulės.
Kokybės kontrolė	• Savikontrolė, įskaitant rezultatų įvertinimą. • Testavimo prietaisų priežiūra, valymas, kalibravimas, tikrinimas ir patvirtinimas.	• Testavimo procedūros • Testavimo rezultatai. Testavimo rezultatų įvertinimas. • Vizualių apžiūrų ataskaitos. • Valymo procedūros. • Defektai ir korekcinės priemonės. • Neatitinkančių reikalavimų medienos granulių tvarkymas

4.4.4 Savikontrolė

Sertifikuoti prekyautojai privalo įgyvendinti reguliarią granulių kokybės savikontrolę saugyklose ir pakavimo stotyse. Testavimo metodai gali skirtis nuo ISO 17225-2 specifikacijų. Visi testavimo metodai privalo būti patvirtinti per vietos inspekciją. Testai turi būti atliekami laikantis reguliaraus tikrinimo plano. Vykdymas ir rezultatai turi būti dokumentuojami.

Minimalūs reikalavimai saugyklai yra savaitinis patikrinimas, į kurį įeina:

- Vizualus sandėliuojamų medienos granulių apžiūrėjimas
- Prietaiso smulkiųjų dalelių atskyrimui apžiūrėjimas
- Granulių mėginių ėmimas iš pakrovimo ir smulkiųjų dalelių kiekio nustatymas tam, kad būtų kontroliuojamas smulkiųjų dalelių atskyrimo prietaisas

Minimalus savikontrolės dažnumas pakavimo linijoms yra vienas kartas per darbo dieną. Be minėtų priemonių, kontroliniai patikrinimai turi apimti 6 lentelėje nurodytus testus.

6 lentelė: Minimalūs reikalavimai savikontrolės testams pakavimo stotyse

Parametras	Mėginio punktas	Dažnumas
Mechaninis patvarumas Smulkiųjų dalelių kiekis	Paskutinis įmanomas punktas po smulkiųjų dalelių atskyrimo ir prieš pakavimą	Mažiausiai vieną kartą per dieną

Testai turi būti atliekami pagal inspektoriaus patvirtintus metodus. Jeigu kyla pagrįstos abejonės dėl granulių kokybės, *Sertifikavimo įstaiga* gali nurodyti atlikti dažnesnius testus arba papildomus testus.

Dėl reikalavimų kontroliniams mėginiams žiūrėkite 2.7 skyrių.

4.4.5 Nusiskundimų valdymas

Kiekviena *Sertifikuota kompanija* privalo įgyvendinti nusiskundimų valdymo sistemą. *Sertifikuoti prekyautojai* privalo paskirti darbuotoją nusiskundimų vadybininku – geriau tą patį

asmenį, kuris yra ir kokybės vadybininkas. Nusiskundimų vadybininkas yra atsakingas už klientų nusiskundimų registraciją, dokumentavimą ir stebėseną, įskaitant ir korekcines ir prevencines priemones.

Nusiskundimus tvarko *Sertifikuota kompanija*. Išoriniai ekspertai, tokie kaip inspektoriai, įsikiša tik tuomet kai ginčai negali būti išspręžiami.

Ten kur *Sertifikuotas prekiautojas* samdo paslaugos teikėją, prekiautojas yra atsakingas už nusiskundimų, susijusių su paslaugos teikėjo, su kuriuo sudaryta sutartis, veikla, tvarkymą.

Šios sąlygos taikomos nusiskundimams liečiantiems smulkiųjų medžiagų kiekį kliento saugykloje po **palaidų granulių** pristatymo:

- smulkiųjų dalelių kiekis (< 3,15 mm) saugykloje viršija 4 w-%,
- granulių likutis prieš paskutinįjį pristatymą buvo < 10% saugyklos talpumo,
- buvo suvartota mažiau nei 20 % faktinio pristatymo,
- granulių saugykla atitinka tinkamos granulių saugyklos kriterijus pagal Nacionalines ENplus sandėliavimo gaires.

Produkto analizę dėl nusiskundimo patvirtinimo turi atlikti ENplus registruota *Testavimo įstaiga*. Mėginius turi paimti suinteresuotos šalys arba, jeigu nesutarta kitaip, kvalifikuotas mėginių ėmimo asmuo (pvz., iš žemės ūkio sektoriaus). Mėginys turi būti kontrolinis iš atitinkamo granulių krovinio (laikantis aukščiau nurodytų sąlygų). Kur įmanoma, mėginių ėmimo metodai turi remtis EN 14778 mėginių ėmimo standartu.

Ten, kur nusiskundimas liečia **Supakuotų granulių** kokybę, neatidarytas maišas turi būti atidėtas apžiūrai.

4.4.6 Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Viso krovinio pristatymas

Kiekvienas palaidų granulių *Viso krovinio pristatymas* prekiautojams arba galutiniams vartotojams privalo būti dokumentuojamas, o pristatymo įrašė turi būti:

- *Sertifikavimo žyma arba ENplus ID*
- ENplus kokybės klasė
- Pristatytų granulių masė kg arba tonomis
- Granulių diametras
- Pristatymo data
- Pristatymo transporto priemonės valstybinis numeris
- Ankstesnis kroviny, jeigu jis skyrėsi nuo sertifikuotų medienos granulių

Pristatymas kitoms *Sertifikuotoms kompanijoms*: Rekomenduojama įtraukti informaciją apie smulkiųjų dalelių kiekį, jeigu jis viršija 1%.

4.4.7 Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Dalinio krovinio pristatymas galutiniams vartotojams

Kiekvienas palaidų granulių *Dalinio krovinio pristatymas* galutiniams vartotojams privalo būti dokumentuojamas, o pristatymo įrašė turi būti:

- *Sertifikavimo žyma arba ENplus ID*
- ENplus kokybės klasė
- Pristatytų granulių masė kg arba tonomis
- Granulių diametras
- Pristatymo data
- Pristatymo transporto priemonės valstybinis numeris
- Saugyklos su akivaizdžiais defektais stovis, pvz., nėra smūginių kilimėlių, netinkami vamzdžių kampai, nėra ventiliacijos. Jeigu vairuotojas negali nustatyti saugyklos stovio, tai turi būti nurodyta pristatymo įrašė.
- Granulių likučių kiekis. Jeigu vairuotojas negali patikrinti granulių likučių kiekio, tai turi būti nurodyta pristatymo įrašė.
- Pristatymo sąlygos, pvz., vamzdžio ilgis, pūtimo slėgis, pūtimo laikas
- Boilerio būklė (įjungtas/išjungtas)
- Pažeidimai pristatymo metu
- Pastaba: “Saugyklos patalpos privalo būti vėdinamos”
- Pastaba: “Laikyti sausomis sąlygomis.”
- Pastaba: “Naudoti tik patvirtintose ir tinkamose deginimo sistemose pagal gamintojo instrukcijas ir nacionalines taisykles.”
- Ankstesnis kroviny, jeigu jis skyrėsi nuo sertifikuotų medienos granulių

Pirkėjas (arba jo atstovas) turi pasirašyti pristatymo dokumentus patvirtinimui. Pristatymo įrašas gali būti įtrauktas į pristatymo važtaraštį. *Sertifikuotas prekiautojas* turi pateikti pirkėjui pristatymo įrašo kopiją.

4.4.8 Atskaitomybės įsipareigojimai

Sertifikuoti prekiautojai privalo pranešti apie svarbius pokyčius ir incidentus *Kompetentingo licencijos išdavėjo ir Kompetentingos valdybos*.

Kompetingas licencijos išdavėjas ir Kompetentinga valdyba privalo būti informuojami apie šiuos pokyčius:

- Kiekvienais metais atnaujinami duomenų lapai apie saugyklas ir transporto priemones *Dalinio krovinio pristatymui* galutiniams vartotojams.
- Ten, kur naudojamos transporto priemonės *Dalinio krovinio pristatymams*, tam skirtas duomenų lapas turi būti pateikiamas iš anksto. Tai taikoma paslaugų teikėjams, dirbantiems vienai *Sertifikuotai kompanijai*.
- Naujos pakavimo linijos. Jas turi patikrinti *Registruotas inspektorius prieš jas paleidžiant*.
- Duomenų atnaujinimas apie Paslaugos teikėjus teikiančius pakavimo ir *Dalinio krovinio pristatymų* galutiniams vartotojams paslaugas, kurie dirba išimtinai *Sertifikuotam prekiautojui*. Prieš pakavimo kompanijoms pradedant dirbti *Sertifikuotai kompanijai*, jose atliekamas vietos patikrinimas.

- Kiekvienais metais atnaujinama informacija apie *Sertifikuotus Paslaugų teikėjus* teikiančius *Dalinio krovinio pristatymų* galutiniams vartotojams ir/arba pakavimo paslaugas, kurie nedirba išimtinai tik *Sertifikuotai kompanijai*.
- Žymūs pokyčiai kokybės valdyme, pvz., nauji testavimo metodai.
- Naujo kokybės vadybininko paskyrimas.

Kompetentinga valdyba privalo būti informuojama apie šiuos pokyčius ir atvejus:

- Metiniai prekybos duomenys
- Kompanijos nuosavybės ar juridinio statuso pasikeitimas
- Papildomos arba panaikintos *Dukterinės kompanijos*
- Maišų dizaino pakeitimai
- Sublicencijuotų sutarčių sąrašas

Kompetentinga valdyba gali paprašyti papildomos informacijos:

- publikacijoms apie sistemą
- kokybės problemų, kurios daro įtaką arba *Sertifikuotai kompanijai* arba kitoms granulių sektoriaus šalims, atveju
- nusiskundimų atveju

5 PASLAUGŲ TEIKĖJŲ SERTIFIKAVIMAS

5.1 Paslaugų teikėjų sertifikavimo apimtis ir ribos

Faktas, kad paslaugų teikėjas registruojamas visose atitinkamose ENplus svetainėse (tarptautinė ENplus svetainė [www.enplus-pellets] ir nacionalinėje ENplus svetainėje. [www.biokuras.lt], patvirtina, kad kompanijos darbo procesai, paslaugos ir kokybės valdymas atitinka sertifikavimo sistemos specifikacijas ir kompanija yra pasirašiusi licencijos sutartį su *Kompetentinga valdyba*.

Sertifikuotas paslaugų teikėjas gali siūlyti paslaugas, susijusias su palaidų granulių transportavimu, sandėliavimu ir pakavimu. Įrengimai, techninė įranga, gamybiniai procesai, kokybės kontrolė, personalo kvalifikacija, skundų valdymas ir reikalavimai dokumentacijai tikrinami vietoje ir nuotolinėmis inspekcijomis, kurias atlieka *Sertifikavimo įstaigos* paskirtas *Registruotas inspektorius*.

Paslaugų teikėjas siūlantis šias paslaugas daugiau nei vienai kompanijai ENplus sistemoje, turi būti sertifikuotas:

- granulių pakavimui
- palaidų granulių *Dalinio krovinio pristatymams* galutiniams vartotojams

Kompanijos, kurios teikia minėtas paslaugas tiktai vienai *Sertifikuotai kompanijai*, yra kontroliuojamos pagal kompanijos, su kuria sudaryta sutartis, sertifikavimą.

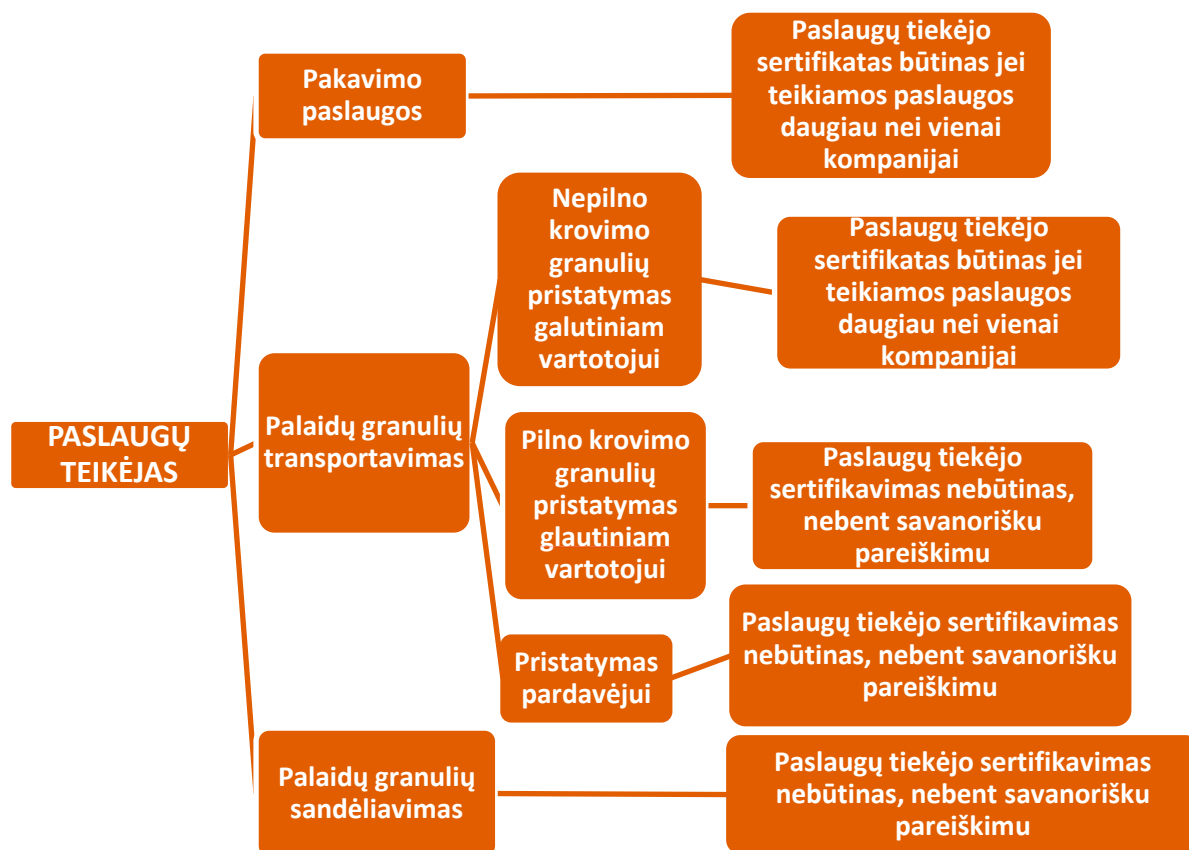
Kompanijos teikiančios šias paslaugas gali teikti paraiškas sertifikavimui savanorišku pagrindu:

- *palaidų granulių Dalinio krovinio pristatymas* galutiniams vartotojams, jeigu šiuo metu dirbama tiktai vienai *Sertifikuotai kompanijai*
- *palaidų granulių Pilno krovinio pristatymas* galutiniams vartotojams
- pakavimas (kompanijoms, dirbančioms tiktai vienai *Sertifikuotai kompanijai*)
- granulių sandėliavimas

Sertifikuotiems gamintojams ir *Sertifikuotiems prekiautojams* nereikia papildomo paslaugų teikėjo sertifikavimo siūlant paslaugas kitoms kompanijoms, bet jie gali teikti paraiškas savanoriškam sertifikavimui, jeigu jie nori būti registruojami *Sertifikuotais paslaugų teikėjais* atitinkamose ENplus svetainėse.

Granulių gamintojai sertifikuojami reguliariai; išskirtinis paslaugų teikėjo sertifikavimas granulių gamybai nėra galimas.

Sertifikuotas darbdavys privalo pranešti *Kompetentingai valdybai*, o taip pat ir susijusiai *Inspekcijos įstaigai* (kur sutartį sudaranti kompanija yra *Sertifikuotas gamintojas*) arba *Kompetentingas licencijos išdavėjas* (kur sutartį sudaranti kompanija yra *Sertifikuotas prekiautojas*) apie nesertifikuotus paslaugų teikėjus. Nesertifikuotų kompanijų sąlygos ir dokumentacija kontroliuojamos kaip *Sertifikuotos kompanijos* išorinės kontrolės dalis. 5 *paveiksle* parodytas sertifikavimo poreikis kompanijoms užsiimančioms skirtinga veikla.

5 pav.: Skirtingi sertifikavimo reikalavimai priklausomai nuo paslaugų teikėjo verslo veiklos
Sertifikuotas Paslaugų teikėjo darbdavys yra atsakingas už granulių kokybę.

5.2 Paslaugų teikėjų paraiškos

Paslaugų teikėjai turi pateikti paraišką dėl sertifikavimo šalyje, kurioje yra kompanija. Jeigu pareiškėjas turi *Dukterines kompanijas* skirtingose šalyse arba abejoja kuri ENplus Valdyba yra atsakinga už jo paraišką, jis turi susisiekti su *Tarptautine valdyba*.

Paraiškos teikimo procedūra yra tokia:

1. Pirmasis paraiškos teikimo žingsnis yra tinkama informacija. Pareiškėjai turi apsilankyti ENplus tarptautinėje svetainėje (www.enplus-pellets.eu) ir patikrinti, ar šalyje, kurioje yra paslaugų teikėjo būstinė, yra *Nacionalinė valdyba*.
Jeigu šalyje, kurioje yra būstinė, nėra *Nacionalinė valdyba*, pareiškėjas turi atsisiųsti ir perskaityti atitinkamus šio Vadovo skyrius ir „Paraiškos formą Paslaugų teikėjams“ iš ENplus tarptautinės svetainės
Jeigu kompanijos kilmės šalyje yra *Nacionalinė valdyba*, pareiškėjas turi eiti į savo šalies nacionalinę ENplus svetainę ir atsisiųsti nacionalines paraiškos dokumentų versijas ir mokesčių mokėjimo grafiką.
2. Paslaugos teikėjas turi pasirinkti ir sudaryti sutartį su registruota *Sertifikavimo įstaiga* dėl tikrinimo ir sertifikavimo¹ (kontrakto trukmė turi atitikti sertifikavimo laikotarpį).

Kai paraišką gauna *Nacionalinė valdyba*, *Sertifikavimo įstaiga* yra *Nacionalinė sertifikavimo įstaiga*²

Jeigu paslaugos teikėjas taip pat turi pakavimo stotį, jis gali pasirinkti registruotą *Testavimo įstaigą* dėl granulių analizės arba gali į tikrinimo sutartį įtraukti laboratorijos paslaugas.

3. Paslaugų teikėjas siunčia *Kompetentingai valdybai* savo paraišką kartu su *Dukterinių kompanijų* sąrašu (įskaitant ir duomenų lapus apie *Dalinio krovinio pristatymą* ir sandėlius, jeigu reikia) elektroniniu paštu ir 2 pasirašytas ir antspauduotas popierines kopijas paštu.
4. *Sertifikavimo įstaigos* paskirtas *Registruotas inspektorius* atlieka pradinį patikrinimą (įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko kompanija, ir įskaitant visas sandėliavimo vietas, kurias tvarko paslaugų teikėjai, su kuriais sudaryta sutartis, ir kuriomis naudojasi paraišką teikianti kompanija). *Sertifikavimo įstaiga* gali sudaryti sutartį su registruota *Kontrolės įstaiga* patikrinimui atlikti. *Inspekcijos ataskaitos* kopija pateikiama *Sertifikavimo įstaigos* darbuotojui atsakingam už atitikimo įvertinimą. Šis asmuo įvertina *Inspekcijos ataskaitą*. Jeigu pareiškėjas atitinka ENplus nuostatas, *Inspekcijos ataskaita* pateikiama paraišką teikiančiai kompanijai, o taip pat ir *Kompetentingai valdybai*. Tai privalo būti padaryta per du mėnesius nuo patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, šis laikas gali būti pratęsimas.
5. *Kompetentinga valdyba* siunčia kompanijoms sąskaitą-faktūrą registravimo mokesčiams. Po to kai paslaugos teikėjas apmoka mokesčius, *Kompetentinga valdyba* siunčia jam *Paslaugos ženklą, įskaitant priskirtą Paslaugos teikėjo registracijos numerį; Kompetentingas licencijos išdavėjas* išduoda kompanijai sertifikatą. Paslaugos teikėjas ir *Kompetentinga valdyba* pasirašo sutartį; kai kuriose šalyse sutartis gali būti paraiškos formos dalis. Po to kompanijos pavadinimas paskelbiamas visose atitinkamose ENplus svetainėse.

Jeigu pareiškėjas pakuoja granules, sertifikuotas darbdavys yra atsakingas už granulių maišų dizainą, kurį turi patvirtinti *Kompetentinga valdyba*.

Pareiškėjas gali atsiimti savo paraišką bet kurioje procedūros stadijoje. *Kompetentinga valdyba* atmeta paraišką, jeigu ji negauna teigiamo atitikimo įvertinimo per 2 mėnesius nuo pradinio patikrinimo ir gali atmesti paraišką, jeigu pareiškėjas nesumoka licencijos mokesčių per mėnesį nuo sąskaitos–faktūros gavimo.

5.3 Išorinė paslaugų teikėjų kontrolė

Kiekvieno sertifikavimo laikotarpio (3 metai) pradžioje privalo būti atliekamas patikrinimas vietoje, kuris turi apimti visas saugyklų vietas pristatymui galutiniam vartotojui bei prietaisai smulkiosioms dalelėms atskirti pakraunat sunkvežimius pristatymui galutiniam vartotojui. Inspekcijos sertifikavimo atnaujinimui turi būti atliekamos iki sertifikato galiojimo pabaigos, bet ne anksčiau kaip 6 mėnesiai iki sertifikato galiojimo pabaigos. Metais tarp dviejų patikrinimų vietoje atliekamos nuotolinės inspekcijos. Kadangi pakavimas laikomas didele fizine rizika produkto kokybei, paslaugų teikėjai valdantys pakavimo stotį, turi atlikti metines

vietos inspekcijas. Visas inspekcijas atlieka *Kompetentingas licencijos išdavėjas* įgaliotas *Registruotas inspektorius*. *Sertifikavimo įstaiga* gali sudaryti sutartį su registruota *Inspekcijos įstaiga* inspekcijai atlikti. *Sertifikavimo įstaiga* privalo pasiūlyti tinkamą patikrinimo datą, apie kurią turi būti pranešta kompanijai mažiausiai prieš dvi savaites.

7 lentelėje pateikta paslaugų teikėjų inspekcijų dažnumo ir tipų apžvalga. Ten, kur paslaugos teikėjas atitinka daugiau negu vieną kategoriją, taikomos griežtesnės sąlygos. Paslaugų teikėjams, kurie teikia transportavimo paslaugas *Sertifikuotoms kompanijoms* (ne galutiniams vartotojams) ir/arba sandėliavimo paslaugas, reikia atlikti patikrinimą tiktai kai jie sertifikuojami savanorišku pagrindu.

7 lentelė: *Inspekcijų dažnumo ir tipų apžvalga priklausomai nuo skirtingos paslaugų teikėjų verslo veiklos*

Kompanijos veikla	Inspekcijos tipas (ai) ir dažnumas
Granulių pakavimas	Metinė vietos inspekcija
Palaidų granulių transportavimas <i>Sertifikuotai kompanijai</i>	<ul style="list-style-type: none"> Vietos tikrinimas per sertifikavimo procesą ir pakartotinį sertifikavimą (kas 3 metai). Nuotolinės inspekcijos 2 ir 3 kiekvieno sertifikavimo laikotarpio metais.
Palaidų granulių pristatymas galutiniams vartotojams	<ul style="list-style-type: none"> Vietos tikrinimas per sertifikavimo procesą ir pakartotinį sertifikavimą (kas 3 metai). Nuotolinės inspekcijos 2 ir 3 kiekvieno sertifikavimo laikotarpio metais.
Palaidų granulių sandėliavimas	<ul style="list-style-type: none"> Vietos tikrinimas per sertifikavimo procesą ir pakartotinį sertifikavimą (kas 3 metai). Nuotolinės inspekcijos 2 ir 3 kiekvieno sertifikavimo laikotarpio metais.

Sertifikavimo įstaiga gali sudaryti sutartį su inspektoriumi iš registruotos *Inspekcijos įstaigos*. *Sertifikavimo įstaiga* privalo pasiūlyti tinkamą patikrinimo datą, apie kurią turi būti pranešta kompanijai mažiausiai prieš dvi savaites. *Sertifikuota kompanija* privalo suteikti inspektoriui priėjimą į visas vietas ir teritorijas, susijusias su granulių verslu, o taip pat prie visų susijusių dokumentų ir darbuotojų.

Registruotas inspektorius privalo:

- apžiūrėti darbo įrangą ir įrengimus, pvz., sandėlius, transporto priemones, prietaisus smulkioms dalelėms atskirti, pakavimo linijas, testavimo įrangą, įskaitant atsitiktinai pasirenkamas tolimesnes sandėliavimo vietas
(*kontroliuojamų sandėlių skaičius: \sqrt{n} ; n = bendras sandėlių skaičius*).
- patikrinti kokybės valdymo sistemą, įskaitant darbo procedūras, dokumentaciją, kokybės politiką ir darbuotojų kvalifikaciją
- patikrinti skundų valdymą ir pristatymo dokumentaciją

- patikrinti kokybės kontrolę ir savikontrolę
- patikrinti kokybės vadybininkų ir *Dalinio krovinio pristatymo* sunkvežimių vairuotojų mokymų įrašus (jei taikoma)
- patikrinti transporto priemonių, skirtų *Dalinio krovinio pristatymui*, ir galutinio vartotojo saugyklų, atnaujintų duomenų lapų dokumentaciją, jeigu tai taikoma kompanijai
- patikrinti kaip vykdomi atskaitomybės įsipareigojimai *Kompetentingai valdybai*
- paimti granulių maišą kaip pavyzdį ten, kur kompanija turi pakavimo liniją. Pavyzdys analizuojamas dėl drėgmės kiekio, mechaninio atsparumo ir smulkiųjų dalelių kiekio.

Pakavimo linijas, kurios paleidžiamos po pirminio patikrinimo, privalo patikrinti *Registruotas inspektorius* prieš jas paleidžiant, o po to kartą per metus

Sertifikuoti paslaugų teikėjai, kurie neturi pakavimo linijos, tais metais kai nėra vietos patikros, turi atlikti nuotolinę patikrą. Šias nuotolines patikras turi atlikti *Registruotas inspektorius*. *Sertifikuota kompanija* turi pateikti dokumentaciją, susijusią su gamykla ir technine įranga (atnaujintų duomenų lapų formoje), vidiniais mokymais, vidine kokybės kontrole ir nusiskundimais. Inspektorius turi paprašyti sertifikuotos kompanijos pateikti informaciją apie verslo sandorius (apie gaunamas prekes, o taip pat ir išgabenamas) tam tikromis praeitų metų dienomis prieš nuotolinę inspekciją. Inspektorius patikrina dokumentaciją ir gali paprašyti *Sertifikuotos kompanijos* atsiųsti jam detalesnę informaciją.

Neeilinės inspekcijos gali būti atliekamos *Kompetentingai valdybai* pareikalavus, pvz., jeigu gaunami rimti nusiskundimai. Tuo atveju, jeigu nustatomas svarbus neatitikimas, *Sertifikuota kompanija* privalo sumokėti už neeilinį patikrinimą ir susijusias granulių analizes. *Sertifikuota kompanija* gali pateikti protestą prieš inspektoriaus sprendimą (žiūr. 2.8 skyrių). Ten, kur neeilinė inspekcija pasirodo esanti nepagrįsta, *Kompetentinga valdyba* privalo sumokėti už inspektoriaus paslaugas.

Inspektorius turi įvertinti ir suklasifikuoti visus rezultatus, kurie neatitinka *Vadovo* ir *Vadovo* pakeitimų nuostatų. Neatitikimų klasifikavimas atliekamas pagal rizikas kokybei:

A tipo neatitikimai susiję su kuro savybių neatitikimu ir nepakankamais savikontrolės testais. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nustatyti A tipo neatitikimo priežastį ir ištaisyti jį. Inspektorius turi nuspręsti, ar reikalingas naujas patikrinimas, ar neatitikimo ištaisymas gali būti įrodomas kitu būdu (pvz., pateikiant foto/video įrodymus). *Inspekcijos ataskaita siunčiama Kompetentingam licencijos išdavėjui* po to, kai kompanija pateikia patenkinamus ištaisymo įrodymus arba po to, kai kompanija praleidžia patenkinamo įrodymo pateikimo terminą.

B tipo neatitikimai reiškia riziką, kad produktas gali ne visuomet atitikti specifikacijas (ir to nesprenžiant, gali sukelti A tipo neatitikimus), arba kad kokybės problemų kilmė negali būti aptinkama. B tipo neatitikimai išvardijami *Inspekcijos ataskaitoje*, kuri siunčiama *Kompetentingam licencijos išdavėjui*. Paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi ištaisyti B tipo neatitikimus. Ištaisymo terminą nustato *Sertifikavimo įstaiga* savo nuožiūra; paraišką teikianti/sertifikuota kompanija turi nusiųsti ištaisymo įrodymą *Sertifikavimo įstaigai*. B tipo neatitikimai turi būti ištaisomi prieš sudarant *Atitikties ataskaitą*.

C tipo neatitikimai yra nežymūs nukrypimai, kurie nekelia rizikos produktui, kad jis neatitiks specifikacijų. C tipo neatitikimai turi būti išvardijami *Atitikties ataskaitoje* ir privalo būti ištaisyti vėliausiai iki kito patikrinimo. *Kompetentinga valdyba* yra atsakinga už tolimesnę eigą ir terminų, susijusių su *Sertifikavimo žymos naudojimu*, nustatymą, pristatymo dokumentus, maišų dizainą, ŠESD apskaičiavimą ir atskaitomybės įsipareigojimus.

Tuo atveju, jei A arba B tipo neatitikimai nėra ištaisomi terminui pasibaigus, *Kompetentingas licencijos išdavėjas* sustabdo sertifikatą ir nustato naują ištaisymo terminą. Jeigu paraišką teikianti/sertifikuota kompanija nesugeba ištaisyti A tipo arba B tipo neatitikimų per naujai nustatytą terminą, jos sertifikatas yra panaikinamas.

Inspekcijos ataskaita ir laboratorijos ataskaita (jei taikoma) privalo būti pateiktos per vieną mėnesį nuo patikrinimo klientui ir *Kompetentingam licencijos išdavėjui*. Jeigu paraišką teikiančiai/sertifikuotai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, terminas gali būti pratęsimas po konsultacijų su *Kompetentingu licencijos išdavėju*.

Kompetingas licencijos išdavėjas privalo pateikti *Inspekcijos ataskaitą Kompetentingai valdybai* per du mėnesius po patikrinimo datos. Jeigu paraišką teikiančiai kompanijai reikia daugiau laiko trūkstamai informacijai pateikti, šis laiko limitas gali būti pratęsimas.

Inspekcijos ataskaitoje yra informacija apie neatitikimus – pastebėjimai (A ir B tipo neatitikimai privalo būti ištaisyti iki sudarant *Atitikties ataskaitą*).

5.4 Reikalavimai paslaugų teikėjams

Išvardintieji reikalavimai taikomi *Sertifikuotoms kompanijoms*, o taip pat ir kompanijoms teikiančios paraišką dėl sertifikavimo. Reikalavimai susiję su *Supakuotomis granulėmis* ir *Didmaisiais* apibrėžiami atitinkamuose skyriuose (2.5 ir 2.6).

5.4.1 Kokybės valdymas

Kokybės valdyme turi būti darbo instrukcijos, mokymų duomenys (išorinių ir vidinių) ir pretenzijų ir skundų sprendimo procedūros.

Kokybės vadybininkas: *Sertifikuotos kompanijos* administracija paskiria kokybės vadybininką, kuris išmano skirtingų eksploatavimo procesų poveikį tvarkomų granuliu kokybei. Kokybės vadybininkas turi būti įgaliotas įgyvendinti priemones, kurios užtikrintų kokybės kontrolės įgyvendinimą ir vidinį kokybišką dokumentacijos valdymą. Jie yra kontaktinis asmuo tarp *Sertifikavimo įstaigos* ir *Kompetingos valdybos*. Pastaroji informuoja kokybės vadybininką apie sertifikavimo sistemos tobulinimą ir pakeitimus. Kokybės vadybininkas turi dalyvauti išorinio mokymo kursuose apie granuliu kokybę per pirmuosius sertifikavimo metus, o po to mažiausiai vieną kartą per kiekvieną sertifikavimo laikotarpį. Mokymus patvirtina *Kompetinga valdyba*.

Kokybės vadybininkas užtikrina tvarkingą dokumentaciją ir eksploatavimo procesų, kurie įtakoja medienos granuliu kokybę, įvertinimą. Dokumentacija turi būti šiuolaikiška ir reguliariai

pristatoma administracijai. Kokybės vadybininkas yra kontaktinis asmuo savo kolegoms, jeigu įvyksta sutrikimai gamybos procese. Nustatytieji defektai nedelsiant turi būti atskleisti atsakingiems darbuotojams ir pašalinami.

Kokybės vadybininkas gali deleguoti individualią stebėseną ir dokumentacijos užduotis kitiems darbuotojams. Tokiu atveju, jie turi informuoti atsakingus darbuotojus apie jų pareigas ir kontroliuoti tokių užduočių vykdymą tam, kad būtų užtikrintas teisingas jų vykdymas. Didelėms kompanijoms turinčioms dukterines įmones skirtingose šalyse reikia bent vieno kokybės vadybininko vienai šaliai.

Sertifikuotos kompanijos kokybės vadybininkas turi organizuoti metinius kokybės mokymus visiems darbuotojams. Šie mokymai turi būti dokumentuojami (data, dalyviai, turinys).

Sunkvežimių, skirtų *Dalinio krovinio pristatymui* su kontaktu su galutiniu vartotoju, vairuotojai turi dalyvauti knowhow mokymo kursuose apie sklandų granulių pristatymą ir sandėliavimą. Mokymai turi vykti pirmaisiais sertifikavimo metais ir vieną kartą per sertifikavimo laikotarpį. *Sertifikuotos kompanijos* gali organizuoti vidinius mokymo seminarus. Mokymo turinį turi patvirtinti *Registruotas inspektorius*.

5.4.2 Įrengimai ir darbo įranga

Sertifikuota kompanija privalo turėti tinkamą techninę įrangą ir įrengimus aukštos kokybės granulių tvarkymui. Įrengimai turi atitikti šias specifikacijas (jeigu taikoma atitinkamai kompanijai):

- Iškrovimo, pakrovimo, gamybinių operacijų valdymo ir sandėliavimo vietos turi būti apsaugotos nuo užteršimo tokiomis medžiagomis kaip žemė, akmenys ir grūdai.
- Skirtingų kokybės klasių saugyklos arba kitai biomasei turi būti erdviškai atskirtos. Turi būti įgyvendintos procedūros, užtikrinančios, kad būtų išvengta bet kokio maišymosi ar užterštumo.
- Granulių pakrovimo vietos turi būti apsaugotos nuo lietaus ir sniego, netgi esant stipriam vėjui.
- Jeigu siloso automobiliai aprūpinti dangos priemonėmis, turi būti užtikrinta, kad maksimalus dengimo medžiagos dozavimas būtų apribotas iki 0,2 w-% granulių.
- Pristatant palaidas granules galutiniams vartotojams, granulių perkelti iš vieno sunkvežimio ar priekabos į kitą, neatskiriant smulkiųjų dalelių, negalima.

5.4.3 Pagrindiniai gamybiniai procesai

Išvardintieji procesai privalo būti įgyvendinti (jeigu taikoma kompanijai); jų įvykdymas privalo būti dokumentuojamas.

8 lentelė: *Pagrindiniai gamybiniai procesai granulių tvarkyme ir reikalavimai susijusiai dokumentacijai*

Sritis	Procesai	Reikalavimai dokumentacijai
Gaunamos prekės	<ul style="list-style-type: none"> • Prekių priėmimas • Pristatymo dokumentų tikrinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo važtaraštis. • Svėrimo kvitai.

Gamykla ir įranga	<ul style="list-style-type: none"> • Periodinė priežiūra • Švarumo tikrinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Priežiūros ir valymo planai, įsk. įgyvendinimo patvirtinimą
Pakavimas (jei tinka)	<ul style="list-style-type: none"> • Pakavimo linijos svėrimo sistemos kalibravimas tikrinimas ir patvirtinimas 	<ul style="list-style-type: none"> • Patvirtinimo dokumentacija
Siunčiamos prekės (įsk. pakrovimą gamybos vietoje)	<ul style="list-style-type: none"> • Siunčiamų prekių tikrinimas: granuliu temperatūra (turi būti ≤ 40 °C, smulkiosios dalelės $\leq 1\%$). Metodologijos pasirinkimo laisvė. • Kontrolinis mėginių ėmimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pristatymo pastabos, įskaitant ankstesnį krovinį tam atvejui, kai transporto priemonės naudojamos kitoms prekėms nei sertifikuotos granulės.
Kokybės kontrolė	<ul style="list-style-type: none"> • Savikontrolė, įskaitant rezultatų įvertinimą. • Testavimo prietaisų priežiūra, valymas, kalibravimas, tikrinimas ir patvirtinimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Testavimo procedūros • Testavimo rezultatai. Testavimo rezultatų įvertinimas. • Vizualių apžiūrų ataskaitos. • Valymo procedūros. • Defektai ir korekcinės priemonės. • Neatitinkančių reikalavimų medienos granuliu tvarkymas

5.4.4 Savikontrolė

Sertifikuoti paslaugų teikėjai privalo įgyvendinti reguliarią granuliu kokybės savikontrolę saugyklose ir pakavimo stotyse. Testavimo metodai gali skirtis nuo ISO 17225-2 specifikacijų. Visi testavimo metodai privalo būti patvirtinti per vietos inspekciją. Testai turi būti atliekami laikantis reguliaraus tikrinimo plano. Vykdytas ir rezultatai turi būti dokumentuojami.

Minimalūs reikalavimai saugyklai yra savaitinis patikrinimas, į kurį įeina:

- vizualus sandėliuojamų medienos granuliu apžiūrėjimas
- prietaiso smulkiųjų dalelių atskyrimui apžiūrėjimas
- granuliu mėginių ėmimas iš pakrovimo ir smulkiųjų dalelių kiekio nustatymas tam, kad būtų kontroliuojamas smulkiųjų dalelių atskyrimo prietaisas

Minimalus savikontrolės dažnumas pakavimo linijoms yra vienas kartas per darbo dieną. Be minėtų priemonių, kontroliniai patikrinimai turi apimti 9 lentelėje nurodytus testus.

9 lentelė: Minimalūs reikalavimai savikontrolės testams pakavimo stotyse

Parametras	Mėginio ėmimo punktas	Dažnumas
Mechaninis patvarumas Smulkiųjų dalelių kiekis	Paskutinis įmanomas punktas po smulkiųjų dalelių atskyrimo ir prieš pakavimą	Mažiausiai vieną kartą per dieną

Testai turi būti atliekami pagal inspektorius patvirtintus metodus. Jeigu kyla pagrįstos abejonės dėl granulių kokybės, *Sertifikavimo įstaiga* gali nurodyti atlikti dažnesnius testus arba papildomus testus.

Dėl reikalavimų kontroliniams mėginiams žiūrėkite 2.7 skyrių.

5.4.5 Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Viso krovinio pristatymas

Kiekvienas palaidų granulių *Viso krovinio pristatymas* prekiautojams privalo būti dokumentuojamas, o pristatymo įrašė turi būti:

- *Sertifikuotos kompanijos*, kuri samdo *Sertifikuotą paslaugos teikėją*, *Sertifikavimo žyma* arba *ENplus ID*
- *ENplus* kokybės klasė
- Pristatytų granulių masė kg arba tonomis
- Granulių diametras
- Pakrovimo data
- Pristatymo transporto priemonės valstybinis numeris
- Ankstesnis krovinys, jeigu jis skyrėsi nuo sertifikuotų medienos granulių

Pristatymas kitoms *Sertifikuotoms kompanijoms*: Rekomenduojama įtraukti informaciją apie smulkiųjų dalelių kiekį, jeigu jis viršija 1%.

5.4.6 Palaidų granulių pristatymo dokumentavimas – Dalinio krovinio pristatymas galutiniams vartotojams

Kiekvienas palaidų granulių *Dalinio krovinio pristatymas* galutiniams vartotojams privalo būti dokumentuojamas, o pristatymo įrašė turi būti:

- *Sertifikuotos kompanijos*, kuri samdo *Sertifikuotą paslaugos teikėją*, *Sertifikavimo žyma* arba *ENplus ID*
- *ENplus* kokybės klasė
- Pristatytų granulių masė kg arba tonomis
- Granulių diametras
- Pristatymo data
- Pristatymo transporto priemonės valstybinis numeris
- Saugyklos su akivaizdžiais defektais stovis, pvz., nėra smūginių kilimėlių, netinkami vamzdžių kampai, nėra ventiliacijos (taikomas tik *Daliniam krovinio pristatymui*). Jeigu vairuotojas negali nustatyti saugyklos stovio, tai turi būti nurodyta pristatymo įrašė. Granulių likučių kiekis (taikomas tik *Daliniam krovinio pristatymui*). Jeigu vairuotojas negali patikrinti granulių likučių kiekio, tai turi būti nurodyta pristatymo įrašė
- Pristatymo sąlygos, pvz., vamzdžio ilgis, pūtimo slėgis, pūtimo laikas
- Boilerio būklė (įjungtas/išjungtas)

- Pažeidimai pristatymo metu
- Pastaba: “Saugyklos patalpos privalo būti vėdinamos”
- Pastaba: “Laikyti sausomis sąlygomis.”
- Pastaba: “Naudoti tik patvirtintose ir tinkamose deginimo sistemose pagal gamintojo instrukcijas ir nacionalines taisykles.”
- Ankstesnis kroviny, jeigu jis skyrėsi nuo sertifikuotų medienos granulių

Pirkėjas (arba jo atstovas) turi pasirašyti pristatymo dokumentus patvirtinimui. Pristatymo įrašas gali būti įtrauktas į pristatymo važtaraštį. *Sertifikuotas prekiautojas* turi pateikti pirkėjui pristatymo įrašo kopiją.

5.4.7 Atskaitomybės įsipareigojimai

Sertifikuoti paslaugų teikėjai privalo pranešti apie svarbius pokyčius ir incidentus *Kompetentingam licencijos išdavėjui* ir *Kompetentingai valdybai*.

Kompetentingas licencijos išdavėjas ir *Kompetentinga valdyba* privalo būti informuojami apie šiuos pokyčius (jeigu taikoma kompanijos teikiamoms paslaugoms):

- Kiekvienais metais atnaujinami duomenų lapai apie saugyklas ir transporto priemones *Dalinio krovinio pristatymui* galutiniams vartotojams .
- Ten, kur naudojamos transporto priemonės *Dalinio krovinio pristatymams*, tam skirtas duomenų lapas turi būti pateikiamas iš anksto.
- Naujos pakavimo linijos. Jas turi patikrinti *Registruotas inspektorius* prieš jas paleidžiant.
- Žymūs pokyčiai kokybės valdyme, pvz., nauji testavimo metodai.
- Naujo kokybės vadybininko paskyrimas.

Kompetentinga valdyba privalo būti informuojamas apie šiuos pokyčius ir atvejus (jeigu taikoma kompanijos teikiamoms paslaugoms):

- Kompanijos nuosavybės ar juridinio statuso pasikeitimas
- Papildomos arba panaikintos *Dukterinės kompanijos*

Kompetentinga valdyba gali paprašyti papildomos informacijos:

- publikacijoms apie sistemą
- kokybės problemų, kurios daro įtaką arba *Sertifikuotai kompanijai* arba kitoms granulių sektoriaus šalims, atveju

6 GALIOJANTYS DOKUMENTAI

Šie *Vadove* minimi dokumentai galioja dabartinėje versijoje, paskelbtoje ENplus tarptautinėje svetainėje [www.enplus-pellets.eu] arba nacionalinėje ENplus svetainėje. [www.biokuras.lt]:

- *Sandėliavimo gairės*
- Savikontrolės gairės
- Šiltnamio efektą sukeliančių dujų kalkuliatorius
- Paraiškos forma gamintojams
- Paraiškos forma prekiautojams
- Paraiškos forma paslaugų teikėjams
- Duomenų lapai transporto priemonėms (pristatymas galutiniam vartotojui), sandėliams ir pakavimo stotims
- *Sublicencijos sutarties* šablonas
- Pristatymo įrašo šablonas

7 PRIEDAS

7.1 Identifikavimo žymėjimas: spalvų kombinacijos & kodai

7.1.1 Spalvų kombinacijos

Sertifikavimo antspaudas, Kokybės ženklas ir Paslaugų ženklas privalo būti naudojami taip kaip juos pateikia *Kompetentinga valdyba*. Galimos spalvų kombinacijos parodytos 10 lentelėje. .

10 lentelė: Indentifikavimo žymėjimo galimos spalvų kombinacijos

Versija	Sertifikavimo antspaudas	Kokybės logotipas	Paslaugos ženklas
<p>A versija: Oficiali spalvų kombinacija</p> <p>Dėl spalvų kodų žiūr. 11 lentelę</p>	 <p>BE 023</p>		 <p>BE 912 SP</p>
<p>B versija: Monochrominė juoda & balta</p> <p>Juodi elementai baltame fone</p>	 <p>BE 023</p>		 <p>BE 912 SP</p>
<p>C versija: Monochrominė spalvota</p> <p>Vienos spalvos monochrominiai elementai vienos spalvos monochrominiame fone. Logotipas turi būti aiškiai atpažįstamas.</p>	 <p>BE 023</p> <p>Pavyzdys, tiktai granulių maišams</p>	 <p>Pavyzdys, tiktai granulių maišams</p>	<p>Neleidžiama</p>

7.1.2 Spalvų kodai

11 lentelėje parodyti spalvų kodai skirtingų grafinių elementų spalvoms

11 **lentelė:** Spalvų kodai spalvoms naudojamoms identifikacijos žymėjime

	oranžinė	pilka	juoda
RGB	R=225, G=93, B=0	R=134, G=129, B=117	R=24, G=23, B=21
CMYK	C=0, M=65, Y=100, K=0	C=0, M=5, Y=20, K=60	C=0, M=0, Y=0, K=100
Pantone	1505	424	Juoda
HKS	HKS 7	HKS 96	HKS 88